OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2019/1127,

4. oktoober 2018,

riigiabi SA.45359 – 2017/C (ex 2016/N) kohta, mida Slovakkia kavatseb anda ettevõttele Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o.

(teatavaks tehtud numbri C(2018) 6545 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid osutatud sätte kohaselt üles esitama märkusi ([1]) ja võttes nende märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) Slovakkia teavitas komisjoni 12. mail 2016. aastal saadetud kirjas kavatsusest anda ettevõttele Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o. (edaspidi „abisaaja“) investeeringuteks ettenähtud regionaalabi summas 125 046 543 eurot, mis antakse otsetoetusena, tingimusel et komisjon selle heaks kiidab. Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o. kuulub Jaguar Land Roveri kontserni ([2]) (edaspidi „JLR“).

(2) Komisjon andis 24. mai 2017. aasta kirjas (edaspidi „algatamisotsus“) Slovakkiale teada otsusest algatada Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artikli 108 lõike 2 kohane menetlus seoses teatatud abiga ja ka võimaliku teatamata riigiabiga ning palus Slovakkial esitada selle kohta kuu aja jooksul märkused.

(3) Slovakkia ametiasutused esitasid oma märkused komisjoni otsuse kohta algatada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohane menetlus 20. juuli 2017. aasta kirjas.

(4) Algatamisotsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ([3]) 8. detsembril 2017. Komisjon kutsus teisi huvitatud isikuid üles esitama oma märkused ühe kuu jooksul.

(5) Ainuke märkus, mille komisjon huvitatud isikutelt sai, oli JLRilt 19. detsembril 2017 saadud märkus. Komisjon edastas selle 17. jaanuaril 2018 Slovakkiale. Slovakkia märkused JLRi märkuste kohta registreeriti 5. veebruaril 2018.

(6) Komisjon saatis Slovakkiale teabepäringud 9. ja 23. veebruaril 2018 ning Slovakkia vastas neile sama aasta 9. märtsil ning 12. ja 18. aprillil. Komisjon saatis Slovakkiale veel ühe teabepäringu 11. juunil 2018 ja sai sellele vastuse 3. juulil 2018.

(7) Komisjoni talituste ja Slovakkia ametiasutuste koosolekud toimusid 10. oktoobril ja 27. novembril 2017 ning 1. märtsil 2018.

([1]) ELT C 422, 8.12.2017, lk 21.
([2]) Täpsem määratlus jaotises 2.3.
([3]) Vt allmärkus 1.

(8) Komisjon sai JLRilt 14. mail 2018 koostatud kirja, millele vastas 22. mail. Komisjon sai JLRilt lisateavet 2. juulil 2018.

(9) 3. juuli 2018. aasta kirjas nõustus Slovakkia, et käesolev otsus võetakse vastu ja sellest teavitatakse Slovakkiat inglise keeles.

(10) Komisjon avaldas algatamisotsuses kahtlust selles, kas teatatud abi on siseturuga kokkusobiv, ja kahtlustas ka, et sellega võib kaasneda võimalik lisaabi, millest ei ole teatatud. Kuna selline võimalik teatamata lisaabi võib mõjutada abi siseturuga kokkusobivust, eelkõige abi proportsionaalsust, ning arvestades selle selget negatiivset mõju, hindab komisjon käesolevas otsuses kõigepealt seda, kas anti lisaabi, millest ei teatatud. Seda on vaja ühisturuga kokkusobivuse hindamise ulatuse määramiseks.

2. **ABI ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS**

2.1. **Abi eesmärk**

(11) Slovakkia ametiasutused soovivad edendada regionaalarengut, andes investeeringuteks ettenähtud regionaalabi suurettevõttele JLR, et see saaks ehitada ja sisustada tipptasemel alumiiniumpõhiste sõidukite tootmistehase, mis on kavandatud Slovakkia Nitra maakonnas asuvasse Nitra linna, kus võib ELTLi artikli 107 lõike 3 punkti a kohaselt regionaalabi anda, kusjuures Slovakkia asjaomase perioodi (1.7.2014–31.12.2020) regionaalabi kaardi ([4]) kohaselt on sellise abi ülemmäär 25 %.

2.2. **Teatatud projekt**

(12) Investeerimisprojektiga, mille kavandatavad abikõlblikud investeerimiskulud on nominaalväärtuses 1 406 621 000 eurot (jooksev väärtus 1 369 295 298 eurot) ([5]), kavatsetakse rajada autotehas, mille aastane võimsus on 150 000 „*premium*-klassi linnamaasturite D-segmendi“ sõidukit ([6]). Investeerimist alustati 2015. aasta detsembris ja see lõpeb 2020. aastal. Investeeringuid tehakse ehitatavasse tööstusparki (Nitra Strategic Park, edaspidi „NSP“), mis asus asutamise ajal (8.7.2015) valdavalt eraomandis põllumaal. Projekti tulemusena peaks loodama 2 834 uut töökohta.

(13) Slovakkia ametiasutustele 24. novembril 2015. aastal esitatud ametliku abitaotluse kohaselt sooviti teatatud investeerimisprojektiga saavutada tootmisvõimsus 150 000 sõidukit aastas. Esialgses abitaotluses, mille JLR esitas Slovakkia ametiasutustele 25. juunil 2015, käsitleti investeeringut, millega saavutatakse tootmisvõimus 300 000 sõidukit aastas ja mis tehakse kahes etapis. Lisaks oli kavas tootma hakata veel kaht mudelit (milliseid, seda ei olnud veel otsustatud). Slovakkia selgitas, et JLR otsustas 2015. aasta sügisel vähendada projekti mahtu ja piirduda vaid tehasega, mille aastane tootmisvõimsus oleks 150 000 sõidukit (nagu teada antud). Toode, mida teises etapis toota kavatseti, ei olnud sel ajal veel teada ja puudusid siduvad kohustused laiendada investeeringut ka teisele etapile.

2.3. **Abisaaja**

(14) Riigiabi saaja on Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o. Nagu algatamisotsuses kirjas, kuulub 85 % ettevõttest Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o. ettevõttele Jaguar Land Rover Limited ja 15 % ettevõttele Jaguar Land Rover Holdings Limited. Jaguar Land Rover Limited kuulub täielikult ettevõttele Jaguar Land Rover Holdings Limited, mis omakorda kuulub täielikult ettevõttele Jaguar Land Rover Automotive plc. Jaguar Land Rover Automotive plc vahetu emaettevõte on Tata Motors Limited India (edaspidi „Tata Motors“). Tata Motorsi põhitegevus on sõiduautode, tarbesõidukite ja busside tootmine ja müük. JLR ei hõlma käesolevas otsuses Tata Motorsit.

([4]) SA.37447 (N/2013) (ELT C 210, 4.7.2014, lk 4).

([5]) Otsuses esitatud jooksvad väärtused on arvutatud 1,17 %-lise diskontomäära alusel, mida kohaldati lõpliku abitaotluse esitamise ajal ehk 24. novembril 2015. Jooksvad väärtused on diskonteeritud vastavalt Ühendkuningriigi 2015/2016. majandusaastale, mil oli kavas abi anda. JLR kasutab Ühendkuningriigi majandusaastat, mis algab 1. aprillil ja lõpeb 31. märtsil.

([6]) Plaan on tootma hakata täiesti uut Land Rover Discoveryt (tuntud […] (*) nime all) ja […] (tuntud […] nime all).
(*) *Ärisaladus*

(15) Slovakkia ametiasutused kinnitasid ja esitasid teabe, mille alusel ka komisjon veendus, et ei JLR ega selle emaettevõte Tata Motors ole raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste ([7]) mõistes raskustes olev ettevõtja.

2.4. **Abi suurus ja osakaal**

2.4.1. *Teatatud abi*

(16) Teatatud otsetoetus, mille nimiväärtus on 129 812 750 eurot ja jooksev väärtus 125 046 543 eurot, ([8]) tähendab, et abikõlblikud kulud on jooksvas väärtuses 1 369 295 298 eurot (vt põhjendus 12), mis annab abi osakaaluks 9,13 %. Investeeringuteks ettenähtud regionaalabi, millest teatati, on kavas anda riigieelarvest.

2.4.2. *Võimalik lisaabi, millest ei ole teatatud*

(17) Algatamisotsuse jaotises 3.1.2 leidis komisjon, et Slovakkia võib olla andnud teatatud abi kõrval ka ebaseaduslikku abi ehk arendanud taristut, müünud NSP maa turuhinnast madalama hinnaga ja andnud vabastuse kohustusest maksta põllumajandusmaa kasutusotstarbe muutmise lõivu (edaspidi „PKM-lõiv“). NSP elluviimise eest vastutavaks üksuseks on Slovakkia ametiasutused määranud MH Investi (edaspidi „MHI“), mis on täielikult riigile kuuluv ettevõte, mida kontrollib, juhib ja rahastab Slovakkia transpordi-, ehitus- ja regionaalarengu ministeerium. MHI-le kuulusid algselt kõik NSP krundid. Slovakkia ametiasutused on teinud NSPs eri töid (MHI on palganud kolmandaid isikuid seda tegema): ettevalmistavad maaparandustööd, tehnovõrgud, raudtee- ja maanteeühendused, tulvatõkked ja põhjavee kaitsmisega seotud tööd. Železnice sloveskej republiky (edaspidi „Slovakkia Raudteed“), mis on samuti täielikult riigile kuuluv ettevõte, ehitab NSPsse mitmeliigilise transpordi terminali. Nimetatud tööde ja terminali hinnanguline maksumus on umbes 500 miljonit eurot.

(18) Nagu algatamisotsuse jaotises 3.1.3 märgitud, kehtestati Slovaki Vabariigi valitsuse 13. märtsi 2013. aasta määruse nr 58 (põllumajandusmaa sundvõõrandamise ja kasutusotstarbe muutmise tasude kohta) ([9]) ühe muudatusena nn PKM-lõivu erand H, mida kohaldatakse maale, mille ostavad täielikult riigiomandis ettevõtted, mis ehitavad strateegilisi tööstusparke, mida käsitatakse seaduse nr 175/1999 ([10]) mõistes märkimisväärse investeeringuna (edaspidi „märkimisväärsete investeeringute seadus“). Erand H jõustus 31. oktoobril 2015. NSPd hakati käsitama märkimisväärse investeeringuna alates 8. juulist 2015.

(19) Võimalikud teatamata abimeetmed antakse riigieelarvest.

2.5. **Kestus**

(20) Teatatud meede on kavas välja maksta vahemikus 2017–2021. Abisaaja saab teistest meetmetest (mis võivad osutuda teatamata abiks) kasu alates JLRi maaostulepingu sõlmimisest, võimalikust PKM-lõivust vabastamisest ja taristu arendamisest väljaspool selle 185 hektari suuruse maa-ala piire, mille JLR ostis Slovakkialt (edaspidi „JLRi krunt“).

3. **MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED**

(21) Komisjon algatas ametliku uurimise 24. mail 2017. Ei olnud võimalik välistada, et JLR sai teatatud abi kõrval ka teatamata abi, milleks oli taristu arendamine, NSP maa müük alla turuhinna ja PKM-lõivust vabastamine. Asjaomases hindamises võeti arvesse nii teatatud abi kui ka võimalikke teatamata abimeetmeid.

([7]) ELT C 249, 31.7.2014, lk 1.
([8]) Võttes aluseks 1,17 %-lise diskontomäära, nagu osutatud allmärkuses 5.
([9]) http://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-58.
([10]) 29. juuni 1999. aasta seadus nr 175/1999 märkimisväärsete investeeringute ettevalmistamise ja teatavate õigusaktide muutmise kohta.

3.1. **Võimalik lisaabi, millest ei ole teatatud**

3.1.1. *Võimalik abi, mida anti taristu arendamise ja NSP maa üleandmise vormis turuväärtusest madalama hinnaga*

(22) Komisjon arvas, et NSPs asuva maa müügiga JLRile võisid kaasneda teatavad eelised, mida võib käsitleda täiendava riigiabina.

(23) MHI, kellest sai NSP tulevase krundi algne omanik, oli 31. detsembriks 2016 kulutanud juba 75 miljonit eurot, et omandada NSP jaoks maa, millel hakkaks tegutsema JLR. Samuti tegi MHI märkimisväärses summas lisakulutusi krundi enda arendamiseks. Samas näis, et JLR kattis oma uue krundi omandamis- ja arendamiskuludest vaid väikse osa. Vastuolu kulude vahel, mida Slovakkia kandis maa omandamise ja sellel maal NSP arendamise eest, ning hinna vahel, mida JLR maksis NSP maa eest, sundis küsima, kas NSP maa müümine JLRile hõlmas riigiabi.

(24) Slovakkia väitis, et NSP arendamine ei saa hõlmata riigiabi, kuna komisjoni teatise (riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses) ([11]) punkti 17 kohaselt kuulub see avaliku sektori ülesannete hulka. Seetõttu väitis Slovakkia, et NSP arendamine ei ole majandustegevus ja selle riigieelarvest rahastamine ei ole riigiabi. Peale selle väitis Slovakkia, et JLR maksaks NSPs ostetava maa eest turuhinda, mis määratakse kindlaks sõltumatute ekspertide tehtud hindamiste põhjal.

(25) Ent komisjon kahtles, kas NSP arendamine vastab olukorrale, millele on osutatud komisjoni teatise (riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses) punktis 17, mida kohaldatakse üksnes nende meetmete puhul, mis ei hõlma sihtotstarbelist taristut.

(26) Komisjon sai aru nii, et Slovakkia ja abisaaja vahelised lepingulised kokkulepped annaksid JLRile peaaegu kogu NSP äriliselt kasutatava maa otsese omandiõiguse või hilisema väljaostmise õiguse.

(27) Komisjoni arvates on taristu sihtotstarbeliselt määratud, kui see on loodud varem kindlaksmääratud ettevõttele ja selle konkreetseid vajadusi silmas pidades ([12]). Esialgsel hindamisel arvas komisjon, et NSPd võib pidada JLRi jaoks ettenähtud (sihtotstarbeliseks) taristuks, ja seda järgmistel põhjustel: a) suur maa-ala reserveeriti lepingu alusel ühele ettevõttele; b) abisaaja (ettevõte) võis olla varem teada; c) NSP näis olevat loodud just abisaaja vajadusi silmas pidades.

(28) Seetõttu arvas komisjon, et kui NSP on JLRi jaoks sihtotstarbeliselt rajatud taristu, oleks ettevõte pidanud tavapärastel turutingimustel ka tegevuskoha arendamise eest tasuma (v.a tõesti üldkasutatava taristuga seotud kulud, mis tuleb käesolevas otsuses välja selgitada).

(29) Isegi kui eeldada, et NSP ei ole sihtotstarbeline taristu, tekitas JLRilt küsitava turuhinna kindlaksmääramise meetod kahtlusi. Eelkõige oli komisjonil kahtlusi, kas Slovakkia tehtud ja JLRile otseselt kasulike konkreetsete arendustööde väärtus oli sõltumatute ekspertide hinnangutes õigesti kajastatud ning kas JLR pidi katma NSP arenduskuludest tema osalusele pargis vastava osa.

3.1.2. *Võimalik abi vabastusena lõivust, mis kuulunuks tasumisele põllumajandusmaa tööstusmaaks muutmise korral (PKM-lõiv)*

(30) Komisjon arvas, et JLR võis olla saanud eelise vabastusena (erand H) lõivust, mida Slovakkia seaduste kohaselt tuleb maksta põllumajandusmaa tööstusmaaks muutmise korral. Õigemini ei saanud komisjon välistada, et kui riigi omandis ettevõte ostis põllumajandusmaa kolmandatelt isikutelt, valmistas selle ette tööstuskasutuseks (sh maa ehituseks ettevalmistamine ja ühendused tehnovõrkudega) ning müüs seejärel investorile, oli see Slovakkialt abisaajale antud riigiabi ja valikuline eelis. Seega arvas komisjon, et lõivust vabastamine võis olla JLRile antud riigiabi ELTLi artikli 107 lõike 1 tähenduses.

([11]) ELT C 262, 19.7.2016, lk 1.

([12]) See lähenemine on kooskõlas komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 (ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, üldine grupierandi määrus (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1)) artikli 2 punktiga 33.

3.2. **Teatatud abi kokkusobivus siseturuga**

3.2.1. *Sissejuhatus*

(31) Esialgse uurimise käigus ei suutnud komisjon teha kindlaks, et teatatud regionaalabi on kooskõlas regionaalabi suunistega aastateks 2014–2020 ([13]) (edaspidi „RAS“).

(32) Täpsemalt ei saanud komisjon kindel olla, et teatatud regionaalabi meede vastab RASi miinimumnõuetele, mistõttu avaldas kahtlust, a) kas kõik abikõlblike investeerimiskulude hulka arvatu on abikõlblik; b) kas abil on ergutav mõju; c) kas abi on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega; d) ega ei ole selget negatiivset mõju liidu ühtekuuluvusele; ning e) ega ei ole selget negatiivset mõju kaubandusele (RASi 119. lõigu mõistes ehk võib-olla on ületatud abi osakaalu ülempiiri). Peale selle arvas komisjon, et taristu arendamine ja PKM-lõivust vabastamine võisid olla lisaabi, mis võib mõjutada teatatud abi proportsionaalsust ja abi osakaalu jäämist abi ülemmäära piiresse.

3.2.2. *Nn reservkulude kui investeerimiskulude abikõlblikkus*

(33) Komisjon täheldas, et abikõlblikud kulud sisaldavad kuluartiklit „reserv“ (ootamatu ülekulu), mille suurus on vähemalt [60–85] miljonit inglise naela ([72–102] miljonit eurot) ([14]). Kaheldi, kas reservkulud on investeeringuteks ettenähtud regionaalabi jaoks abikõlblikud.

3.2.3. *Teatatud regionaalabi ergutava mõju puudumine*

(34) Komisjon kahtles, kas teatatud regionaalabil oli ergutavat mõju ehk kas see oli JLRi investeeringu Nitrasse meelitamiseks vajalik. JLRi asukohaotsusele eelnevat protsessi kirjeldavate dokumentide alusel ei jäänud komisjonile veenvat muljet, et Mehhiko oli tõsiseltvõetav alternatiiv. Täpsemalt täheldas komisjon juhatuse 2015. aasta jaanuari koosoleku dokumentides JLRi kavatsust ehitada kaks tehast eri kohtadesse ning Euroopa ja Mehhiko tegevuskohtade hindamise põhjalikkuse erinevust esimese kasuks. Samuti paistis Mehhiko variandiga kaasnevat märkimisväärne viivitus. Komisjoni arvates võistles Nitra uue JLRi tehase saamise nimel mitte Mehhikoga, vaid hoopis Poola Jawori linnaga. Abi ergutava mõju muutis kahtlaseks ka Mehhiko ja Nitra nüüdispuhasväärtuse (NPV) suur erinevus (esimese kasuks), mida teatatud regionaalabi kompenseeris vaid osaliselt. Seetõttu ei saanud komisjon välistada, et JLR eelistas Nitrat Mehhikole strateegilistel kaalutlustel ehk oleks Nitrasse investeeritud ka 125 miljoni euro suuruse (jooksev väärtus) teatatud abita või vähemalt väiksema abi korral. JLRi strateegilised kaalutlused olid: a) kaugus oma peakorterist; b) ajalised viivitused; c) vulkaanidest tingitud katastroofioht Mehhikos; d) poliitiline ebastabiilsus, valitsuse ebatõhusus ja korruptsioonirisk; e) kaubamärgi väärtuse kaalutlused; ning f) investeerimine ELi, kaitstes nii end Ühendkuningriigi liidust lahkumise korral.

3.2.4. *Proportsionaalsuse puudumine*

(35) Kuna teatatud abi on vaid veidi väiksem kui Nitrasse tehtava investeeringu suuruse kohta vastavalt Slovakkia kehtivale regionaalabi kaardile lubatud abi ülemmäär (edaspidi „kohandatud abisumma“), kahtles komisjon, kas kogu abisumma oleks proportsionaalne ka siis, kui JLR sai ka lisaabi. Peale selle kahtles komisjon, kas proportsionaalsust (413 mln euro suurune elujõulisuserinevus Mehhiko ja Slovakkia vahel, mille arvutas JLR ja mis langeb kokku ühega kahest RASis sätestatud proportsionaalsuspiirmäärast) ([15]) ei *„oleks saavutatud juba väiksema summaga*“.

([13]) ELT C 209, 23.7.2013, lk 1.
([14]) Kogu otsuses kasutati inglise naela ja euro vahetuskurssi 1: 1,2, mida JLR kasutas pikaajalises äriplaneerimises.
([15]) Teine on kohandatud regionaalabi ülemmäär.

3.2.5. *Selge negatiivne mõju – ühtekuuluvuse kahjustamine*

(36) Komisjon väljendas kahtlust Mehhiko-alternatiivi tõsiseltvõetavuses, arvates, et ehk oli tegelikult alternatiiviks hoopis Poola Jawor. Ettevõttesisestest arvutustest nähtub, et investeering olnuks kasumlikum Jaworis, kus lubatud regionaalabi osakaalu ülemmäär on sama mis Nitras ehk 25 %. Seetõttu oli komisjon esialgsel seisukohal, et kui Mehhiko variant osutuks mittetõsiseltvõetavaks ja Nitra tegelik konkurent oli Jawor, siis ei saa välistada, et abipakett, mille Slovakkia JLRile andis, avaldas RASi 121. lõigu kohaselt selget negatiivset mõju.

3.2.6. *Selge negatiivne mõju kaubandusele – ületati abi ülemmäära*

(37) Teatatud regionaalabi jääb jooksvas väärtuses esmapilgul allapoole abi osakaalu, mis on sellise suurusega investeeringu puhul Nitra piirkonnas lubatud. Ent taristu arendamisena ning maa turuväärtusest madalama hinnaga müügi ja/või PKM-lõivust vabastamisena antud lisaabiga koos oleks abi kogusumma lubatud ülemmäärast suurem ning see avaldaks kaubandusele RASi 119. lõigu kohaselt selget negatiivset mõju. Kuna komisjon ei saanud lisaabi olemasolu ümber lükata, väljendati kahtlust, kas mitte kogu abimeede ei avaldanud kaubandusele selget negatiivset mõju.

4. **SLOVAKKIA MÄRKUSED**

4.1. **Slovakkia märkused võimaliku teatamata lisaabi kohta**

4.1.1. *Võimalik abi taristu arendamisena ja NSP maa loovutamisena turuväärtusest madalama hinnaga*

(38) Slovakkia ametiasutuste arvates ei ole NSP JLRi jaoks tehtud ehk erikasutuses taristu mitmel põhjusel. Nende väitel oli NSP maa muudetud tööstusmaaks ammu enne seda, kui JLR alustas uue tegevuskoha otsinguid, ja Slovakkia ametiasutused olid pakkunud seda NSP hoonestamata roheala enne juba teistele investoritele. Peale selle väitsid Slovakkia ametiasutused, et JLR ei ole NSP omanik, tal ei ole sellele ainulitsentsi ega kontsessiooniõigust ning samamoodi ei ole JLRil *de facto* ainukontrolli NSP üle. Samuti väitsid Slovakkia ametiasutused, et NSP kui tööstusmaana määratletud arendatud ala olemasolu oli tegelikult üks põhjus, miks JLR Nitra oma tegevuskohaks valis (mitte vastupidi), ning Slovakkia ametiasutuste tegevus NSP arendamisel on riigis ja teisteski liikmesriikides tavapraktika, et vältida hiljem raiskuläinuks osutuvate kulutuste tegemist ja saavutada võimalikult suur regionaalareng.

(39) Slovakkia ametiasutused selgitasid, kuidas jõuti NSPni. Strateegilise pargi mõiste ja sellest tulenev nimi „Nitra strateegiline park“ pärinevad 1999. aasta märkimisväärsete investeeringute seadusest. NSP asub 704 hektaril, mille suhtes on Slovakkia ametiasutustel sundvõõrandamisõigus, et teha sinna, olemasoleva Nitra Põhjatööstuspargi lähedusse strateegiline park ([16]). Need kaks parki moodustavad ühtse tööstusmaa-ala, mida tuntakse Nitra Põhja nime all. NSP asub viie omavalitsuse maadel: peamiselt Nitra ja Lužianky maadel, aga väike osa on ka Čakajovce, Zbehy ja Jelšovce maadel.

(40) Vajadusest arendada Nitra maakonnas tööstusmaad oli esimest korda juttu Nitra maakonna 1998. aasta üldplaneeringus ([17]). Nitra ja Lužianky omavalitsustest loodeti teha tööstuskeskused.

(41) Slovakkia valitsus mõistis, et tööstusarengu soodustamiseks on vaja leida viis, kuidas lahendada maaomandi killustatuse probleem, mis takistas suurte investeerimisprojektide ligimeelitamist. Slovakkia maaomand on väga killustunud ajaloolise pärimisseaduse tõttu, mille kohaselt pärisid kõik lapsed võrdse osa oma vanemate maast. Nii on tekkinud väga palju väikeste killustatud maatükkide kaasomanikke. Seetõttu võttis Slovakkia 1999. aastal vastu märkimisväärsete investeeringute seaduse, mille alusel antakse välja märkimisväärsete investeeringute tunnistusi, mille abil saab maad suurte investeerimisprojektide jaoks omandada lihtsamalt.

([16]) Algatamisotsuse põhjenduses 13 mainiti, et NSP asub 29,7 hektari suuruse olemasoleva tööstuspargi kõrval. See teave ei tundu õige, sest Nitra Põhjatööstuspark on tunduvalt suurem. Investeerimislepingu 7. lisas esitatud selgitustega kaardil on NSP sees asuvad 27 hektarit märgitud tööstuspargiks. See ala ei kattu Nitra Põhjatööstuspargiga.

([17]) Nitra maakonna 1998. aasta üldplaneering nr 188, 28. aprill 1998.

(42) Tööstusmaa arendamise vajadust kinnitati ka 2003. aastal, kui Nitra omavalitsus kanti soovituslike kohtade loetellu, mis koostati Slovakkia tööstusparkide võimalike asukohtade uuringus, mis kinnitati valitsuse 16. juuli 2003. aasta otsusega nr 690. Selles käsitleti 231 hektari suurust ala. 2004. aastal märgiti Nitra maakonnas ära ala, kus oli kavas muuta põllumajandusmaa tööstusmaaks. See ala hõlmas Nitra Põhjatööstusparki lõunas ning ulatus ka nn lõunaalale ja suuremale osale JLRi krundist. Hiljem kehtestati valitsuse otsusega nr 88/2004 finantsmeetmed Nitra ja mitme teise Slovakkia linna regionaalarengu jaoks, et ehitada investeeringute ligimeelitamiseks vajalik tehniline taristu. 2006. aastal kehtestas Lužianky omavalitsus üldplaneeringu, kus oli eraldatud 106 hektarit Nitra Põhja tööstuspiirkonna maaks.

(43) 2007. aastal seadsid esimesed ettevõtted end Nitra Põhjatööstusparki sisse. Sony, keda hiljem tunti Foxconni nime all, oli üks põhiinvestoritest. 2011. aastal tehti planeeringuotsus ühendada tööstuspiirkonnaga kiirtee R1.

(44) Nitra maakonna 2012. aasta üldplaneeringus kinnitati, et Nitra Põhja tööstuspiirkond on „*määratletud tööstuspargi või tööstusliku tootmise üksuste jaoks sobiva alana. See ala ei* [olnud] *päris täis ehitatud ja sel* [oli] *arengupotentsiaali*." Slovakkia valitsus mõistis, et killustatud maaomandist tingitud investeerimistakistuse kaotamiseks on vaja veel midagi ette võtta. Seetõttu muudeti 2013. aastal märkimisväärsete investeeringute seadust nii, et selliste investeeringute tegemine saaks olla kiirem – märkimisväärse investeeringu tunnistuse väljaandmine muudeti paindlikumaks ja vähem bürokraatlikuks.

(45) 2014. aastal muutis Lužianky omavalitsus oma 2006. aasta üldplaneeringut nii, et oleks lihtsam teha oma 158 hektari suuruse ala jaoks tööstuspiirkonnas detailplaneering, sest oli tekkinud sellest huvitatud tööstusinvestor (kes küll lõpuks otsustas investeerida mujale). Lužianky 2014. aasta üldplaneeringus olid sätestatud üksikasjalikud taristu arendamise plaanid, mille eesmärk oli valmistada ala ette tööstuslikuks kasutuseks. Üks kavandatud ala arendamise põhimõtteid oli funktsionaalse ja ruumilise seose loomine Nitra Põhjatööstuspargiga. Üldplaneeringus oli sõnaselgelt välja toodud ala arendamise piirangud ja vajadused (nt vajadus transpordiühenduste järele, raudtee kaitsetsoon, Nitra jõe biokoridor, lahendus kõrgel asuva põhjavee kaitseks, vajadus ehitada veehoidlad ja pumbajaamad, tagada joogiveevarustus, ühiskanalisatsioon, sadeveekaitse, kõrgsurvetoru olemasolu ja ühendus telekommunikatsioonivõrguga).

(46) 27. mail 2015 käivitas Slovakkia valitsus uue seadusandliku algatuse koondada strateegiliste tööstus- ja tehnoloogiaparkide loomiseks vajalikud tegevused riigi täisomandis ettevõttesse, kes valmistab tegevuskoha ette (sh ehitab vajaliku taristu). Algatuse tulemusena võeti vastu märkimisväärsete investeeringute seaduse 30. juuni 2015. aasta muudatus nr 154/2015. Samal ajal kavandati ka määruse nr 58 ([18]) muutmist (nagu kirjas algatamisotsuse põhjenduses 10). 8. juulil 2015 ([19]) andis Slovakkia valitsus NSP ehitamiseks välja märkimisväärse investeeringu tunnistuse.

(47) Kuna Slovakkia ametiasutused olid kehtestanud maa tööstusmaaks muutmise korra, neil oli olemas tööstusliku arengu strateegia, mis oli Nitra Põhjatööstuspargi rajamisega juba osaliselt ellu viidud, neil olid koostatud detailplaneeringud ülejäänud piirkonna arendamiseks ja nad olid pakkunud hoonestamata roheala teistele investoritele, ei saa nende arvates väita, et NSP asutati konkreetselt JLRi jaoks. Peale selle rõhutasid Slovakkia ametiasutused, et kõik NSP arendamiseni viinud etapid olid toimunud enne JLRi otsust leida endale uus tegevuskoht ja ammu enne JLRi lepingulist kohustumist rajada tehas Nitrasse.

(48) Slovakkia ametiasutused viitasid mitmele JLRi dokumendile, kust on näha, et NSP arendamise kavade olemasolu koos olemasoleva tööstuspargiga, mille kõrval on laienemiseks sobilik tööstusmaa, olid JLRi asukohahinnangus väga positiivsed argumendid. Näiteks 27. aprillil 2015 oli Nitra kolmandal kohal, aga üheks positiivseks teguriks oli märgitud asjaolu, et „*tegevuskoht asub olemasoleval tööstusmaal*".

(49) Peale selle selgitasid Slovakkia ametiasutused, et JLRi krunti ja seotud rajatisi ei tehtud JLRi konkreetseid vajadusi silmas pidades.

([18]) Slovaki Vabariigi 13. märtsi 2013. aasta määrus nr 58 põllumajandusmaa sundvõõrandamise ja kasutusotstarbe muutmise tasude kohta.

([19]) Valitsuse 8. juuli 2015. aasta otsus nr 401/2015.

(50) 11. detsembril 2015 Slovakkia ja JLRi vahel sõlmitud investeerimislepingus (edaspidi „investeerimisleping“) viidatakse järelevalveõigusega seoses ainult sellele, et maa peab olema ehituseks ettevalmistatud. MHI peab tegema teatavad tööd selleks, et maa vastaks MHI ja JLRi vahel kokkulepitud nõuetele, millel põhines ka müügihind. Slovakkia ametiasutuste sõnul oli järelevalveõigus tingitud tavapärastest projektijuhtimisnõuetest, mitte ettevõttespetsiifilisest arendamisest. MHI jaoks ei ole JLRi võimalik tagasiside siduv. MHI peab küsima tagasisidet ainult JLRi krundi ehituseks ettevalmistamise projektide ja nende tehniliste kirjelduste kohta. See ei hõlma tööde teostamise järelkontrolli.

(51) Slovakkia ametiasutused selgitasid ka NSPga seotud taristutööde olemust. Nagu varasemateski tööstusparkide riikliku arendamise projektides, oli taristutööde eesmärk tagada kõigile pargi ettevõtetele taristuteenused (sh ühendused avalike tehnovõrkude ning raud- ja maanteedega). Taristutööd hõlmavad alljärgnevat:

a) riigi maa tavapärane ettevalmistamine ehituseks (221 mln eurot). Lisatööd on kirjas investeerimislepingus ja JLR maksab nende eest. Nendeks on krundisisesed teed ja maa lisatoestus, mida JLRi ehitise raskus nõuab;

b) tehnovõrkudega seotud taristutööd (11,28 mln eurot) on vajalikud selleks, et kõigil pargis olevatel kruntidel oleks ühendused tehnovõrkudega. Need ühendused viivad ainult kuni krundi piirini. Tehnovõrkudega seotud taristu ehitamise eest krundi sees maksab JLR. Peale selle maksab JLR ka ühendustasu vastavalt turuhinnale. NSPs ei ole mingeid erireegleid, mis ei kehtiks omavalitsuse muudel aladel. JLR maksab kõik oma krundiga seotud tavapärased ühendus- ja jaotustasud, mille on kehtestanud riiklik võrguteenuste amet ([20]). JLRile ei ole tehtud mingeid erandeid;

c) teed (185,9 mln eurot): ühendus kiirteega, kohalikud avalikud teed, pargisisene teesüsteem ja avalikud parklad, tuletõrjedepoo, politseiosakond ja teehooldusdepoo. Teed on kasutamiseks kõigile Nitra Põhjatööstuspiirkonna (NSP ja Nitra Põhjatööstuspark) ettevõtetele, aga ka teistele seal liikujatele. Ükski teedest ei ole ainult JLRi jaoks ega ehitatud tema nõuete järgi. Teetööd piirduvad tavapäraste töödega, mida tehakse kõigi arenduste puhul;

d) piirkonna geograafia nõudis tulvatõkete süsteemi ja põhjavee kaitsmist (25 mln eurot);

e) Lužianky mitmeliigilise transpordi terminal (51,85 mln eurot), mille ehitab, ehitamist rahastab ja mida hakkab käitama Slovakkia Raudteed, kes kasutab selleks oma äritegevusest saadud vahendeid, mille kohta peetakse arvet riigi rahastatud mittemajandustegevusest eraldi. Lužianky mitmeliigilise transpordi terminalil on kolm eri otstarbega osa: a) valmissõidukite hoiuala, mis ühendatakse ühelt poolt JLRi tootmistehasega ja teiselt poolt väljuva raudteeveeremi laadimisalaga. Hoiustamisala väljarentimine peaks olema põhiteenus. JLR soovib saada selle ala ainukasutusõigust; b) väljuva raudteeveeremi laadimisalal laaditakse valmistoodang veeremile. Sellele osale terminalist ei ole JLRil lepingulist ainukasutusõigust; ning c) konteinerite ümberlaadimiskeskus. Viimase ehitamine ei ole veel alanud, sest Slovakkia Raudteed hindab veel võimalikku nõudlust ja investeeringu kasumlikkust. Seda saaksid turutingimustel kasutada kõik soovijad. Slovakkia Raudteed peab JLRiga läbirääkimisi juurdepääsutasude ehk kasutustasude üle, et Slovakkia Raudteed saaks kasutatud kapitalilt kasu teenida ja katta oma kulud. Kasutustasud jagatakse äripõhimõtetel NPV-meetodil 30 aasta peale ning need hõlmavad kõiki asjaomaseid investeerimis-, tegevus- ja parenduskulusid. Tasud on turutingimustel ja peaksid tagama investeeringu piisava tasuvuse (sisemine tulumäär […] ja NPV […] mln eurot).

([20]) Úrad pre reguláciu sieťových odvetví.

(52) Slovakkia ametiasutused selgitasid ka, millist osa NSPst hakkab kasutama JLR:

a) esiteks selgitasid nad, et pärast algatamisotsust loobus JLR mõnest oma õigusest. Investeerimislepingu punkti 4.10 kohaselt pidi MHI andma JLRile võimaluse osta lõunaala kas osaliselt või täielikult 12 kuu jooksul pärast JLRi krundi ostulepingu allkirjastamist. 29. juunil 2017. aastal loobus JLR sellest võimalusest (enne krundi ostulepingu allkirjastamist 12. detsembril 2017). Slovakkia ametiasutused andsid komisjonile teada, et kogu lõunaala omanikeks saavad teised ettevõtted (nt Gestamp ja Prologis).

b) Investeerimislepingu punkti 4.9 kohaselt oli JLRil põhjaala kas osalise või täieliku esmaostu õigus 20 aastaks alates oma krundi ostmise lepingu allkirjastamisest. 25. augustil 2017. aastal loobus JLR sellest õigusest 69-hektarilise põhjaala 40,1 hektari suhtes. Maa ostetakse ostupäeva turuhinnaga, mille määravad kindlaks sõltumatud eksperdid.

c) seoses investeerimislepingu punkti 4.2 alapunkti b alapunktiga ii (mille kohaselt kohustub Slovakkia 10 aasta jooksul pärast JLRi krundi ostulepingu allkirjastamist tagama JLRi vastavasisulise taotluse korral „*strateegilise pargi laiendamise laiendusalale*“) selgitasid Slovakkia ametiasutused, et see on vaid poliitiline lubadus maa omandada ja anda JLRile võimalus see kunagi tulevikus ära osta, aga ostutingimused (sh hind) ei ole veel kokku lepitud.

(53) Slovakkia ametiasutuste arvates ei anna investeerimislepinguga JLRile antud õigused mingit kontrolli lõuna-, põhja- ega laiendusala üle. Seega on JLRi krundi pindala 185 hektarit ja see moodustab vaid 26 % NSP kogupindalast või 55 % NSP äriotstarbelisest pindalast (366 hektarit on tehniline maa).

(54) Nagu Slovakkia ametiasutused selgitasid, määrati JLRi krundi ostuhind sõltumatute ekspertiisidega, mille tegid […], […] ja CB Richard Ellis. Eksperdid hindasid turuhinda kooskõlas tol ajal kohaldatava komisjoni teatisega ametiasutuste korraldatavas maa ja hoonete müügis sisalduvate riigiabi elementide kohta ([21]). Slovakkia ametiasutused selgitasid ka, et teatamismenetluse käigus komisjonile esitatud CB Richard Ellise aruanne oli esitatud kogemata, sest see ei ole objekti hindamisaruanne, vaid eraldiseisev turuteabe aruanne.

(55) Hindamise aluseks võeti alati eeldus, et maa müüakse ehitusvalmina ehk ehituseks ettevalmistatuna ja tööstusmaana registreerituna. Slovakkia ametiasutused on seetõttu arvamusel, et hinnanguline turuhind sisaldab maa ehituseks ettevalmistamist. Lõplikuks müügihinnaks (15,83 eurot ruutmeetri eest) määrati kolme sõltumatu hinnangu (15, 15,5 ja 17 EUR/ha) keskmine. Investeerimislepingu kohaselt peab JLR maksma eraldi igasuguste tellitud eritööde eest, mis ei kuulu maa ehituseks ettevalmistamise hulka.

4.1.2. *Võimalik abi vabastusena lõivust, mis kuulunuks tasumisele põllumajandusmaa tööstusmaaks muutmise korral (PKM-lõiv)*

(56) Slovakkia ametiasutused selgitasid, et erand H on vabastus PKM-lõivust ja seda kohaldatakse täielikult riigi omandis ettevõtte (siinsel juhul MHI) ostetud maale, millele on kavas ehitada tööstuspark, mis on tunnistatud märkimisväärseks investeeringuks. Seetõttu on erand H ette nähtud ainult riigimaa arendamisele, mida teevad avaliku sektori asutused. Selle eesmärk on kaotada raha riigi ühelt kontolt teisele ümberpaigutamisega seotud halduskoormus. Erandita oleks MHI kui NSP maa omanik ja arendaja pidanud maksma PKM-lõivu kohe, kui maa kasutusotstarve muudeti tööstusmaaks. MHI kui maa omaniku ja arendaja ülesanne oli paigaldada taristu, muuta maa kasutusotstarvet, valmistada see ette ehituseks ja müüa investoritele (sh JLR). JLR ei oleks pidanud lõivu maksma, sest investeerimislepingu kohaselt omandaks ta maa alles siis, kui see juba on tööstusmaa. Slovakkia ametiasutused selgitasid, et JLRi sisedokumendis olnud viide sellele, et JLR on PKM-lõivust vabastatud, oli dokumendi autori vale arusaam. Samuti andsid nad komisjonile teada, et kogu tulevase NSP maa muutmine põllumajandusmaast tööstusmaaks oleks erandi H puudumise korral maksnud umbes 30 miljonit eurot ja konkreetselt JLRi krundi puhul umbes 8 miljonit eurot.

([21]) EÜT C 209, 10.7.1997, lk 3.

4.2. **Slovakkia märkused teatatud abi siseturuga kokkusobivuse kohta**

4.2.1. *Nn reservkulude kui investeerimiskulude abikõlblikkus*

(57) Slovakkia ametiasutused kinnitasid algatamisotsuse tabelis 1 loetletud abikõlblike kulude paikapidavust. Kavandatud abikõlblikud investeerimiskulud on 1 406 620 591 eurot nominaalväärtuses ja 1 369 295 298 eurot jooksvas väärtuses. JLRi dokumentide hulgas olnud 18. novembri 2015. aasta esitlus, kus on juttu reservkuludest, tehti finantsanalüüsi jaoks ega sisaldanud algatamisotsuse tabelis 1 loetletud abikõlblike kulude alla mittekuuluvaid reservkulusid. Need abikõlblikud kulud näitasid eeldatavaid kulusid abitaotluse esitamise ajal ja sellist reservi iga abikõlbliku kuluartikli jaoks, mis on osa mõistlikust kulude hindamisest. Seetõttu arvavad, Slovakkia ametiasutused, et kogu nominaalväärtuses summa (1 406 620 591 eurot) on abikõlblik.

4.2.2. *Teatatud regionaalabi ergutava mõju puudumine*

(58) Slovakkia arvates kontrollis ta korralikult vastupidise stsenaariumi tõsiseltvõetavust ja komisjoni kahtlused on alusetud, sest Mehhiko oli ELi kavandatavale tehasele tõsiseltvõetav alternatiiv. Slovakkia sõnul oli Mehhiko 2015. aasta kevadel veel võimalik investeeringukoht, mida aga ei kaalutud samaaegse lisainvesteeringu tegemise kohana. Seetõttu oli Slovakkia pakutud riigiabi vajalik, et JLR Nitra kasuks otsustaks.

(59) Slovakkia rõhutab, et Mehhiko oli tõsiseltvõetav alternatiiv kolmel põhjusel:

a) kui JLR omale uut tegevuskohta otsis, olid paljud autotootjad (sh *premium*-klassi algseadmete valmistajad) juba Mehhikos tegevad või sinna investeerimas. Paljud autotootjad hakkasid pärast JLRi asukohaotsust Mehhikosse investeerima. Täpsemalt on nii VW-l kui ka Audil tehased Pueblas ja nendelgi jaoks olid kvalitatiivsed riskid samad mis JLRil. Ent need VW/Audi otsuseid Pueblasse investeerida ei mõjutanud;

b) JLR tegi kättesaadavaks palju hiljuti koostatud dokumente eri allikatest ning neist on näha, et Mehhikot kaaluti põhjalikult ja tehti ka täielik Mehhikot ja Slovakkiat võrdlev finantsanalüüs. Oaki 2015. aasta jaanuari lõpuks valminud teostatavusuuringu kohaselt peeti Mehhikot Põhja-Ameerika kõige lootustandvamaks võimalikuks tegevuskohaks. Pärast Mehhiko eri kohtade põhjalikku võrdlust, valiti 27. aprillil 2015 toimunud strateegia-nõukogul eelistatava liiduvälise alternatiivina välja Puebla, sest see on sadamatele lähedal, tariifid on soodsad, olemas on väljakujunenud tarnijabaas ja tööturutingimused on soodsad. Darwini teostatavusuuring Euroopa tegevuskoha kohta viibis, mistõttu mõnel hilisemal koosolekul ja mõnes hilisemas dokumendis keskenduti projekti „Darwin“ tulemustele ning ei käsitletud Mehhikot enam kuigi palju. 10. juuli 2015. aasta esitluse kohta märkis Slovakkia, et Oaki alternatiivi käsitlevate slaidide vähesus selles oli tingitud koosoleku kontekstist ning sellest, et seal viibinud olid juba Mehhiko ja Puebla andmetega kursis. Juuli asukohasoovituse tegemiseks üleilmastumisfoorumil tegi JLR põhjalikud finantsmudelid, mille abil võrdles võimalike tegevuskohtade kulusid. Need arvutused tehti mõlema koha jaoks ühesugustel alustel ning neile lisandus koha tugevate ja nõrkade külgede kvalitatiivne hinnang.

c) Mehhikot esitleti Slovakkia alternatiivina JLRi juhatuse ja nõukogu järgmistel koosolekutel, kus asukohaotsus tehti.

(60) Slovakkia esitas lisatõendeid, nagu juhatusele tehtud esitlused, Mehhiko teostatavusuuring, Mehhiko ametiasutustega vahetatud teave, kõrgema juhtkonna 2015. aasta juuni kohapealse visiidi tulemused (käidi Pueblas varem väljavalitud kohtades ja uuriti kvalitatiivseid strateegilisi tegureid lähemalt) ning Mehhiko ja Kesk- ja Ida-Euroopa kulude erinevuse dokument (10.6.2015).

(61) Slovakkia ametiasutused arvavad, et ehk tuginevad komisjoni kahtlused ajakirjanduse valeväidetel, mille saab JLRi 2015. aasta märtsi ja juuli vahelisel ajal koostatud sisedokumentide alusel selgelt ümber lükata. Slovakkia ametiasutused esitasid palju tõendeid selle kohta, et 2015. aasta kevadel oli Mehhiko endiselt kaalumisel, mitte ei oldud otsustatud juba ELi kasuks. Need tõendid pärinevad eri allikatest ja JLRi eri tasanditelt (JLRi kõrgem juhtkond ja töörühmad, välised konsultandid ning Mehhiko valitsusametnikud). Eriti kõnekad on enne ja pärast JLRi kõrgema juhtkonna delegatsiooni 2015. aasta juuni Puebla-visiiti koostatud dokumendid. Mehhiko jäeti kõrvale alles siis, kui JLR otsustas 2015. aasta suvel Nitra kasuks.

(62) Ernst & Youngi uuring „Project Oak – Golden Site Report Out" kannab kuupäeva 20. märts 2015. JLR kasutas seda Mehhikos väljavalitud kohtade elujõulisuse hindamisel. 30. märtsil 2015. aastal toimunud rahvusvahelise arengu nõukogu koosoleku protokollis on kirjas, et *„lepiti kokku jätkata Türgi ja Mehhiko kui alternatiivsete tegevuskohtade hindamist"*. 27. aprilli 2015. aasta strateegianõukogu koosoleku päevakorrapunktides ja protokollis on kirjas, et *„Mehhiko Puebla kinnitati ELi alternatiiviks"*. Mehhiko väljavalimise protsess, millest anti ülevaade 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil, kinnitab seda otsust 11. mail 2015 märgitud seisuga: *„[Mehhiko osariigid] H[…] ja G[…] kõrvale jäetud; Puebla osariigi (täpsemalt H[…], A[…] ja S[…]i) hindamist jätkatakse."* H[…] st sai *„eelisvariant, sest see asub sadama lähedal, seal on väljakujunenud tarnijabaas ja tööturutingimused on soodsad"*. 15. mai 2015. aasta üleilmastumise strateegiafoorumi koosolekul valiti projektis „Darwin" välja Slovakkia ja Poola ning projektis „Oak" Mehhiko. 22. mail 2015 sai JLR Puebla osariigi ametliku vastuse võimalike soodustavate meetmete, maavärinariski, VW piirangute ja ajakava kohta. 1. juunil 2015 toimunud rahvusvahelise arengu nõukogu koosoleku päevakavas ja protokollis on jaotises *„Värskeim info Darwini kohta"* kirjas, et *„peamised aruteluteemad olid: […] Mehhiko arutelu käigu ja uue Puebla hindamisvisiidi plaanide lähem selgitamine."* 10. juuni 2015. aasta esitluses (Projekt „Darwin". Mehhiko ning Kesk- ja Ida-Euroopa kulude erinevus) sisalduvast rahavoogude hinnangust on näha, et JLRi analüüsis oli kavas võrrelda Mehhikot ja Poolat (*„MX vs PL"*) ning Mehhikot ja Slovakkiat (*„MX vs SK"*). 15. juunil 2015 toimunud strateegianõukogu koosolekul, kus keskenduti projektile „Darwin", oli sellegipoolest päevakorrapunkt *„Mehhiko visiit, et arutada Pueblaga seotut"*. 15. juuniga alanud nädalal 2015. aastal käis JLRi äri üleilmse laiendamise direktor Puebla osariigis H[…]s ja A[…]s. 25. juunil 2015 kinnitas JLR Puebla osariigi valitsusjuhile, et välja valiti H[…]. 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumi jaoks koostatud märkmetes on kokkuvõte H[…]s ja A[…]s käimise järeldustest. Nagu foorumi protokollist näha, oli selle eesmärk *„valida Darwini ja Oaki projektides koostatud valikust eelistatuim tegevuskoht ning leppida kokku, et jõuda 30. septembriks siduva investeerimislepinguni. Valikusse jäänud kohad olid Nitra (Slovakkia), Jawor (Poola) ja Puebla (Mehhiko)."* Protokollis seisab veel: *„Nitraga (Darwini projekti lõppvalik) kaasneksid Pueblaga (Oaki projekti lõppvalik) võrreldes palju suuremad kulud."* Koosolekuks koostatud esitluses on kirjas: *„Pärast kvantifitseerimatute riskitegurite ja kvantifitseeritavate kaalutlustega arvestamist ning eeldusel, et kaalumisel olevat ELi riigiabi ka antakse, võiks Mehhiko kulueelis kaduda, nii et soovitav oleks Puebla (Mehhiko) kõrvale jätta."* JLRi nõukogu 3. augusti 2015. aasta koosoleku protokollis on kirjas, et *„[p]ärast põhjalikku uue tegevuskoha valimist 10. juulil toimunud üleilmastumisfoorumil, lepiti kokku, et soovitatav koht on Nitra Slovakkias, kui nõukogu selle heaks kiidab."* JLRi nõukogu koosoleku jaoks koostatud esitlusel kirjeldati, *„kuidas Darwini ja Oaki projektides valiti välja üks koht"*.

(63) Slovakkia ametiasutused selgitasid, et JLR ei esitanud Mehhiko ametiasutustele ametlikku abitaotlust sellepärast, et seal riigiabi andmise korda ei ole. Ent JLR sai Puebla osariigi valitsuselt üksikasjalikku teavet selle kohta, mida neil pakkuda oleks, kui JLR otsustaks sinna investeerida.

(64) Slovakkia ametiasutused kinnitasid, et Mehhikosse investeerimist ei käsitatud teise investeeringuna ehk ELi ehitatavale tehasele lisaks. Nende arvates tugines komisjoni selline kahtlus ühel ainsal väidetavalt veidi eksitaval JLRi dokumendil ning nad väidavad, et selles on juhatuse liikmete 21. jaanuari 2015. aasta koosolekul (st kuus kuud enne lõplikku kohavalikut) väljaspool JLRi ruume toimunud arutelusid kajastatud vääralt. Selle JLRi dokumendi lükkasid ümber väga paljud teised hilisemad tõendid, kus käsitleti Mehhikot ja Slovakkiat võrdsete

valikuvariantidena. Samuti selgitasid Slovakkia ametiasutused, et uue tehasega loodav lisavõimsus (300 000 sõidukit aastas) on peaaegu 50 % JLRi tootmisvõimsusest. Ei ole mõeldav, et JLR plaaniks samal ajal või isegi veidi kaugemas tulevikus teha veel teisegi samasuure investeeringu.

(65) Slovakkia ametiasutused selgitasid, miks mainiti juhatuse 21. jaanuari 2015. aasta koosoleku esitluses ja aruandes kahe tehase ehitamist. Slovakkia sõnul oli JLRi algne kava alustada tootmist uues tehases võimsusega 150 000 sõidukit aastas (esimese tehase esimene etapp) ja suurendada hiljem aastatel [2020–2025] tootmist 300 000 sõidukini (esimese tehase teine etapp). 2015. aasta jaanuari koosoleku aegu kasvas aga JLRi sõidukite nõudlus nii jõudsalt, et juhatuse liikmed kaalusid korraks ka teise tehase ehitamist teise kohta viie kuni kümne aasta möödumisel esimese tehase valmimisest, kui nõudlus on selleks piisav. Teise tehase asukohast tol koosolekul lähemalt ei räägitud, sest see otsus oli veel kaugel. Slovakkia ametiasutused märkisid, et koosoleku protokollis väidetu, millest võis aru saada, et JLRil on prognoositava nõudluse rahuldamiseks vaja tulevikus kahte tehast, oli tingitud kas sellest, et aeti segamini esimese tehase kaks etappi, või oli protokollis liiga palju tähelepanu pööratud lühikesele arutelule kaugemas tulevikus võimaliku teise tehase kohta.

(66) Slovakkia ametiasutused rõhutasid, et JLRi sisedokumentides on läbivalt näha kavatsust investeerida vaid ühte tehasesse. 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumi protokollis on kirjas, et Mehhiko ees eelistati Nitrat ja neid kaaluti võrdsetel alustel. JLR kaalus tootmist vaid ühes tegevuskohas: *„[o]leme valmis valima Darwini ja Oaki projektidest ühe koha“*.

(67) Strateegilised põhjused olid otsustamisel samuti tähtsad, aga et kaalukauss vajuks Slovakkia poole, oli vaja ikkagi riigiabi. Slovakkia ametiasutuste arvates on vale väita, et pakutud abi katab vaid väikese osa nüüdispuhasväärtuse vahest, kui komisjon väitis algatamisotsuses, et see katab 47 % sellest ([22]). JLRi sisedokumentides on sõnaselgelt kirjas, et asukohavalik oli Slovakkia kasuks väga napilt ja riigiabi oli selles määrava tähtsusega. Tata nõukogu 18. septembri 2015. aasta koosoleku protokollis on selle kohta kirjas, et *„kui arvestada nii kvalitatiivseid kui ka riskitegureid, piisaks Mehhiko asemel Nitra eelistamiseks [150–200] miljoni inglise naela* ([23]) *suurusest riigiabist“*. Samamoodi oli JLRi 2015. aasta novembri otsus kinnitada uue tehase asukohaks Nitra tehtud *„tingimusel, et saadakse kogu kõnealune riigiabisumma“*. Seetõttu nõudis JLR, et investeerimislepingus oleks punkt, kus on kirjas, et ettevõte täidab oma investeerimiskohustust ainult siis, kui saadakse kogu regionaalabisumma.

(68) Peale selle märkis Slovakkia, et võimalikku elluviimisviivitust Mehhikos võeti rahalises võrdluses sõnaselgelt arvesse ja seega kaaluti seda põhjalikult. Slovakkia viitas 10. juuli 2015. aasta üleilmastumisfoorumi esitlusele, kus on kirjas, et *„töö nr 1 elluviimisele kulub Mehhikos […]s eeldatavasti 6–9 kuud rohkem, nagu kirjeldatud eespool“*.

4.2.3. *Proportsionaalsuse puudumine*

(69) Slovakkia ametiasutuste väitel ei antud JLRile mingit muud abi, mistõttu on nende arvates abi proportsionaalne.

4.2.4. *Selge negatiivne mõju – ühtekuuluvuse kahjustamine*

(70) Slovakkia ametiasutused rõhutasid, et Slovakkia abi ei kahjusta ühtekuuluvust Poolaga, tuletades meelde, et *„üleilmastumisfoorum otsustas 10. juulil, et Poola Jawor ei ole sobiv asukoht, sest seal on tõsiseid probleeme koha põhiomaduste ja elluviimisega. Seetõttu tuli valida Slovakkia Nitra ja Mehhiko Puebla vahel. Eelistatud asukohaks valiti Slovakkia ja anti luba alustada põhjalikku teostatavusuuringut. Mehhiko jäeti esialgu kõrvale.*“ Jawor jäeti Nitra kõrval valikust välja siis, kui 10. juulil 2015 otsustati lõpliku soovitusliku asukoha kasuks, mille pidi nõukogu ratifitseerima sama aasta augusti alguses. JLRi ja Tata Motorsi nõukogud ei kaalunud vastavalt 3. ja 7. augustil 2015 toimunud koosolekul Nitra kõrval enam Jawori.

([22]) Kasutades arve, mida komisjon mainis algatamisotsuse allmärkuses 55.
([23]) Vastab abikõlblikele investeerimiskuludele summas [1 700–2 100] miljonit inglise naela.

4.2.5. *Selge negatiivne mõju kaubandusele – ületati abi ülemmäära*

(71) Kuna Slovakkia ametiasutused on arvamusel, et mingit muud abi peale teatatud abi ei antud, ei nõustu nad komisjoni kahtlusega, et ületati lubatud suurimat abi osakaalu, mis võiks avaldada kaubandusele selget negatiivset mõju.

5. **JLRI MÄRKUSED**

5.1. **Sissejuhatus**

(72) JLR toetas Slovakkia ametiasutuste 20. juuli 2017. aasta märkusi ja lisas mõned täpsustused.

5.2. **JLRi märkused võimaliku teatamata lisaabi kohta**

(73) JLRi arvates olid Slovakkia jõupingutused NSP arendamisel vajalikud selleks, et koht oleks elujõuline ja ahvatleks sinna investeerima. JLR teadis väga hästi, et taristu ei oleks ainult tema kasutada ning ta peab maksma tavapäraseid juurdepääsutasusid ja makse, turuhinna ostetava maa eest ja tema vajadusi silmas pidades tehtud erilahenduste eest.

(74) JLR väitis kindlalt, et NSP ja taristu arendamine ei ole ainult tema jaoks. See, et üldplaneering ja õigusaktid pärinevad juba 1990ndatest, kinnitab, et neid ei tehtud vaid JLRi huvisid silmas pidades. Vastupidi, hoopis Nitra Põhjatööstuspargi ala ja pikaaegsete tööstuspiirkonna edasiarendamise plaanide olemasolu olid tegurid, mis mõjutasid JLRi otsustama Nitra kasuks. Seda on näha ka JLRi sisedokumentidest, kus on viited, nagu *„asub professionaalselt arendatavas tööstuspargis“*, ([24]) *„koha valimisoleku ja taristu tõttu parim kindlustuspoliis“* ([25]) ja *„[k]oht loodud tööstuspargis, kus kõrval asuvad ka tehased“* ([26]).

(75) Peale selle juhtis JLR tähelepanu sellele, et ta omandas NSP äriotstarbel kasutatavast pindalast ainult 55 % ehk 185 hektarit 338st ning esmaostu õigus ega muu ostuõigus ei anna talle õigust maa hõivata või seda oma kontrolli all hoida. Samuti tuletab JLR meelde, et loobus põhjaala esmaostuõigusest 25. augustil 2017. Selline õigus säilis tal vaid 28,5 hektari suhtes.

(76) JLR väidab, et maksis ehitusvalmis maa eest täisturuhinna, sest selle olid sõltumatult määranud kolm eksperti, kusjuures hinna määramisel arvestati sõnaselgelt just ehitusvalmidust ehk hinnati maad, mille maa on ehituseks ette valmistatud. Peale selle selgitas JLR, et maksis tema soovil tehtud lisatööde eest täies mahus. Nende maksumus oli peaaegu kaks korda suurem kui algselt investeerimislepingus ettenähtud 16,9 miljonit eurot.

(77) Lisaks selgitab JLR, et algatamisotsuse põhjenduses 16 mainitud 75 miljonit eurot ei ole hind, mille eest MHI ostis JLRi krundi kolmandatelt isikutelt, vaid MHI kogukulud kogu NSP maa ostmisele.

(78) Samuti väidab JLR, et ei saanud kasu PKM-lõivust vabastamisest. JLR ei ostnud mitte põllumajandusmaad, vaid tööstusmaa ning kõik kolm maa turuhinna eksperdihinnangut anti just ehitusvalmis tööstusmaale. JLR möönis, et ühes tema dokumendis oli tõepoolest juttu kuni [50–110] miljoni euro suurusest PKM-lõivust vabastamisest, aga see kajastas konsultandi valearusaama, mille aluseks ei olnud Slovakkia ametiasutustelt saadud info.

([24]) Rahvusvahelise arengu nõukogu aruanne, 30. märts 2015.
([25]) Rahvusvahelise arengu nõukogu esitlus, 1. juuni 2015.
([26]) Strateegianõukogu esitlus, 15. juuni 2015.

5.3. **Märkused teatatud abi siseturuga kokkusobivuse kohta**

(79) JLR kinnitas, et regionaalabi oli Nitrasse investeerimise kasuks otsustamise eeltingimus. JLR kinnitas, et arvestas nii strateegiliste kaalutlustega kui ka lisakulusid katva riigiabi saamise võimalusega, ent rõhutab, et strateegilised kaalutlused üksinda või koos väiksema riigiabiga ei oleks pannud teda Nitra kasuks otsustama.

(80) JLR rõhutas, et teised sõidukitootjad otsustasid Mehhikosse investeerida nii enne kui ka pärast tema asukohaotsust. Nende investeeringud Mehhikosse kinnitavad riigi tõsiseltvõetavust ka JLRi võimaliku tegevuskohana. Hindas ju JLR Mehhikot üle 18 kuu. Selleks loodi projektimeeskond, palgati välised konsultandid, suheldi Mehhiko valitsusametnikega ja käidi kohapeal (seda tegi isegi JLRi äritegevuse üleilmse laiendamise meeskonna kõrgeim juht).

(81) JLR rõhutab, et pidas Mehhikot teostatavaks võimaluseks kogu otsustamisperioodil, ja seda on näha ka paljudest komisjonile esitatud tolleaegsetest sisedokumentidest. JLRi arvates on ajakirjanduses avaldatud vastupidised arvamused, mida algatamisotsuses mainiti, puhtspekulatiivsed ega kajasta kuidagi JLRi otsustamisprotsessi.

(82) Peale selle väidab JLR, et kavas oli investeerida ühte kohta. Kunagi ei olnud mingit plaani investeerida samal ajal või lähitulevikus teisegi tehasesse, aga kusagil mujal. JLR möönab, et juhatuse liikmete 21. jaanuaril 2015. aasta koosoleku protokollis on tõesti juttu teisest tehasest, kuna seal sel teemal tõepoolest spekuleeriti ja seetõttu läks ka protokolli kirja, et kui on piisavat nõudlust, võib JLR kaaluda viie või kümne aasta pärast alginvesteeringu lõpuleviimisest teise tehase ehitamist kusagile mujale. Sellegipoolest rõhutab JLR, et seda tulevikuvõimalust lähemalt ei käsitletud ei koosoleku materjalides ega koosolekul endal. Pigem on koosoleku materjalides juttu sama kohaga seotud kahest eri etapist ehk JLRi strateegiast alustada tootmist 2018. aastal 150 000se aastavõimsusega (esimese tehase esimene etapp) ja suurendada seda [2020–2025]. aastal 300 000ni (esimese tehase teine etapp). Peale selle väidab JLR, et kahe 300 000se aastavõimsusega lisatehase samaaegne ehitamine ELi ja Mehhikosse oleks mõeldamatu, kuna 2014/2015. majandusaastal müüs JLR ainult 462 209 sõidukit. Neid arve vaadates ei ole mingit ratsionaalset alust arvata, et JLR võis tahta suurendada oma aastast tootmisvõimsust lähemas tulevikus 600 000 sõiduki võrra.

(83) JLR rõhutab, et Jawor Poolas ei olnud Nitra ega Mehhikoga võrdväärne, sest sellel olid olulised puudused, eriti just krunti poolitav tee. Seetõttu ei pidanud nõukogu Jawori Nitraga võrdseks valikuvariandiks, nagu on kirjas ka nõukogu 18. novembri 2015. aasta koosolekul tehtud esitluses.

6. **ABI HINDAMINE**

6.1. **Sissejuhatus**

(84) Siin jaotises keskendub komisjon kõigepealt sellele, kas teada antud abi on kogu riigiabi, mida JLR saab, või saab ta kasu ka muust abist ehk täpsemalt müügihinna ja turuhinna erinevusest, riigi rahaga erikasutuseks ettenähtud taristu ehitamisest ja PKM-lõivust vabastamisest. Pärast abi õiguspärasuse vaagimist, kujundab komisjoni kindla arusaama saadud abi ühisturuga kokkusobivuse kohta.

6.2. **Abi olemasolu**

6.2.1. *Teada antud otsene abi*

(85) Algatamisotsuses märgitud põhjustel arvab komisjon, et teatatud otsene abi on ELTLi artikli 107 lõike 1 mõistes riigiabi ja kuna seda antakse riigi vahenditest, on see valikuline, annab JLRile majandusliku eelise ning võib mõjutada liikmesriikide vahelist kaubandust ja moonutab või võib moonutada konkurentsi.

6.2.2. *Võimalik lisaabi, millest ei ole teada antud*

(86) Nagu kirjas jaotises 3.1, arvas komisjon algatamisotsuses, et JLR võis saada NSP arendamise ja JLRi krundi ostuga seoses täiendavat riigiabi. Algatamisotsuses oli käsitletud kolme võimalust, kuidas JLR võis sellist lisaabi saada:

a) algatamisotsuse põhjenduses 118 on kirjas, et kui NSP oleks käsitatav JLRi jaoks ehitatud taristuna, peaks JLRi tasu NSP omandiõiguse ja muude sellega seotud õiguste eest sisaldama tavapärastel turutingimustel ka taristu arendamise kulusid, mida Slovakkia riik NSP ehitamisel tegi (v.a tõepoolest üldkasutatava taristu ehitamise kulud, mis on vaja veel välja selgitada);

b) algatamisotsuses oli sõnastatud kahtlus, et isegi, kui jõutakse järeldusele, et kogu NSPd ei saa käsitada JLRi jaoks loodud taristuna, siis kas mõned tööd, mida Slovakkia JLRi krundi arendamiseks ja ühendamiseks tegi, ei olnud siiski ainult JLRi vajaduste rahuldamiseks ja kas nende tööde väärtus kajastus õigesti ka sõltumatute ekspertide hindamisotsustes ja hinnas, mille JLR lõpuks maa ja asjaomase taristu eest maksis;

c) viimasena oli algatamisotsuses juttu sellest, et PKM-lõivust vabastamist saab käsitada veel ühe abimeetmena JLRi kasuks.

6.2.2.1. Kas NSPd võib käsitada JLRi jaoks loodud taristuna

(87) Jõudmaks järelduseni, et JLR peab katma kõik Slovakkia riigi tehtud taristuarenduskulud, peavad olema korraga täidetud mõlemad järgmistest tingimustest: a) NSP on erikasutuses taristu ehk JLR on ettevõte, kelle vajadusi arvestades NSP loodi; ning b) kulude hulka ei kuulu üldkasutatava taristu kulud.

(88) Komisjoni arvates ei ole mõlemad põhjenduses 87 nimetatud tingimused korraga täidetud, mistõttu ei ole NSP 704 hektarit maad JLRi jaoks loodud taristu. NSP loomise ajaloost, mida kirjeldasid Slovakkia ametiasutused ja mille kokkuvõte on siinse otsuse jaotises 4.1.1, on näha, et NSP asutati ametlikult 8. juulil 2015 asjaomase märkimisväärse investeeringu tunnistusega, milles anti Slovakkia võimudele maa sundvõõrandamise volitused. NSP maa kasutusotstarbe muutmine tööstusmaaks algas ammu enne seda, kui JLR näitas üles huvi selle piirkonna vastu, ja sel ajal olid juba olemas ka kindlad Nitra põhjapoolse tööstusala arendamise plaanid. Näiteks 2014. aastal oli taristu detailplaneering Lužianky üldplaneeringus juba olemas. Peale selle oli osa tööstusalast (sh Nitra Põhjatööstuspark) selleks ajaks juba välja arendatud. NSP on sisuliselt Nitra Põhjatööstuspargi laiendus. Seega asub komisjon seisukohale, et JLR ei ole ettevõte, kelle jaoks NSP loodi.

(89) Pealegi ostis JLR ainult ühe osa NSPst. NSP koosneb äriotstarbeliselt kasutatavast maast, mida saab müüa investoritele (sh JLR), ja nn tehnilisest maast. Viimane moodustab NSPst üle poole ja seda on vaja taristumeetmeteks, mis on vajalikud kogu Nitra põhjapoolsele tööstusalale (sh Nitra Põhjatööstuspark) ja veidi ka sellest välja jäävatele aladele. Tehniline maa hõlmab näiteks kiirtee mahasõitu ehk Dražovcesse viivat teed ning mitut kaitsetsooni, mis on vajalikud ala geograafiliste iseärasuste tõttu (nt tulvatõkked) ja kuhu ei saa eriti midagi ehitada. Peale selle esitas Slovakkia tõendid, kust oli näha, et JLRi ostetud maa moodustab NSPst vaid 26 % (kui tehniline maa välja arvata, siis 55 %) ja paljud teised ettevõtted on end NSPs juba sisse seadnud.

(90) Seetõttu arvab komisjon, et NSP 704 hektarit ei saa pidada JLRi jaoks loodud taristuks.

6.2.2.2. Kas JLR maksis NSP maa ja taristu eest turuhinda

(91) Nagu algatamisotsuse põhjenduses 119 kirjas, võib tehing ka siis, kui kõik NSP 704 hektarit ei ole käsitatavad JLRi jaoks loodud taristuna, sisaldada JLRile antavat riigiabi: kas konkreetselt JLRi vajadustele vastava taristu arendamisena või maa müümisena alla turuhinna. Seega on komisjonil vaja hinnata taristumeetmeid ja maamüügitehingut eraldi.

Taristumeetmed

(92) Põhjenduses 51 nimetatud taristukulud, mida kandis Slovakkia riik, on seotud maa ehituseks ettevalmistamise, teede tegemise, tehnovõrkude, tulvatõkete, veemajanduse ja Lužianky mitmeliigilise transpordi terminali rajamisega.

(93) Oma otsuses SA.36346 (GRW maa tööstuslikul ja ärilisel otstarbel arendamine Saksamaal) ([27]) analüüsis komisjon, kas see, et riik rahastas sellise maa arendustöid, mis oli ette nähtud turutingimustel müümiseks tööstusettevõtetele, oli algsele omanikule või investorile maa arendamise jaoks antav riigiabi. Komisjon leidis, et riigi maa ehituseks ettevalmistamine ning tehnovõrkude (vesi, gaas, kanalisatsioon ja elekter) ja teedega ühendamine ei ole majandustegevus, vaid osa riigi ülesannetest ehk maa andmine ja järelevalve kooskõlas kohalike linna- ja ruumiplaneerimiskavadega. Meede ei hõlmanud konkreetsete maaostjate erivajadusi arvestavat arendustööd ja ostjad pidid ostma maa turutingimustel.

(94) Komisjoni arvates ei välju Slovakkia kulutused maa ehituseks ettevalmistamisele NSP äriotstarbelises osas tavapäraste selliste arenduskulude (riigi maa ehituseks ettevalmistamine) piiridest ning selliste kulutuste tegemine (st maa andmine ja järelevalve kooskõlas kohalike linna- ja ruumiplaneerimiskavadega) on Slovakkia riigi ülesanne. Kuna sellised tööd kuuluvad riigi vastutusalasse, ei ole nende riiklik rahastamine maa omanikule või investorile arendustööde eest antav riigiabi. Siin otsuses käsitletaval juhul on omanik või investor MHI. Ent see, kas maa lõppostja ehk siinsel juhul JLR saab riigiabina käsitatavat kasu, ei ole sama, mis küsimus maa omaniku või arendaja riigiabi saamise kohta. Kuna MHI tegutseb riigi nimel ja tema tegevust rahastab riik, on tema tegevus omistatav riigile. JLR ei ole saanud riigiabi maa ehituseks ettevalmistamise ja turuhinnast odavama müügihinnana siis, kui MHI ei valmistanud JLRi krunti ehituseks ette omal kulul selles osas, mis oli enamat kui maa tavapärane ehituseks ettevalmistamine, ning kui maa müük toimus turutingimustel.

(95) Investeerimislepingus on täielik loetelu krundi ehituseks ettevalmistamise töödest ja seal on juttu maa tavapäraseks tööstuslikuks kasutamiseks ettevalmistamisest. Kõik lisatööd, mida on vaja teha just konkreetselt JLRi vajadusi arvestades, on investeerimislepingus pealkirja „Investorispetsiifilised ettevalmistustööd“ ([28]) all ja nende eest peab JLR eraldi maksma. Samuti võtab komisjon teadmiseks Slovakkia ametiasutuste kinnituse, et JLRi järelevalveõigused ehitusetapis piirdusid vaid õigusega kontrollida, et maa vastaks ehituseks ettevalmistatud tööstusmaa nõuetele, milles olid JLR ja MHI kokku leppinud ja mis määras ka müügihinna. Niisiis järeldab komisjon, et maa ehituseks ettevalmistamine ja JLRi soovidele vastavad lisatööd ei ole JLRile antud riigiabi, kui neile kohaldatakse maamüügilepingut, mis on sõlmitud tavapärastel turutingimustel, või nende eest on tasutud investeerimislepingu kohaselt turutingimustele vastavalt ja lisamaksetena. Selle tingimuse täidetuse analüüs on siinse otsuses põhjendustes 105–108.

(96) Algatamisotsuses on kirjas, et NSP arendamine ei hõlmanud mitte ainult riigi investeeringuid maa ehituseks ettevalmistamisse, vaid ka eri liiki taristu arendamist. Need taristutööd, millega tehti JLRile kättesaadavaks ühendus tehnovõrkude ja teedega, tehti väljaspool JLRi ja teiste ettevõtete krunte ning neid ei tehtud ühtegi konkreetset kasutajat silmas pidades (vt põhjendused 97–104).

([27]) SA.36346 (2013/N), ELT C 141, 9.5.2014, lk 1.

([28]) Slovakkia ametiasutused märkisid, et kuigi algatamisotsuses on juttu teatavatest investorispetsiifilistest töödest 16,9 miljoni euro väärtuses, mille eest oleks pidanud JLR eraldi maksma, olid need kulud kasvanud juba 30,1 miljoni suuruseks.

(97) Slovakkia ametiasutused kinnitasid, et kõigi tehnovõrkudega seotud tööde eest JLRi krundil peab JLR maksma, nagu ka tehnovõrkudega ühendamise ja nende kasutamise eest, ning seda turuhindade alusel. Slovakkia ametiasutused esitasid ülevaate avalike tehnovõrkude kasutajatasude arvutamisele kohaldatavatest õigusaktidest. Sellised eeskirjad on sätestatud liikmesriigi tasandil ja Slovakkia kinnitas, et NSPs tegutsevatele kasutajatele ei kehti teistsugused hinnad kui mujal riigis. JLRi makstavad ühendamis- ja jaotustasud arvutatakse tavapäraste sellises olukorras kohaldatavate hindade alusel. Niisiis maksab JLR ühendamis- ja jaotustasu kooskõlas kogu riigis kohaldatavate sätetega, mille on kehtestanud riiklik võrguteenuste amet. See tähendab, et JLRile ei tehta mingeid erandeid. Komisjon leiab, et tehnovõrkudega seotud tööd on täielikult Slovakkia riigi vastutusalas ega ole tehtud konkreetselt just JLRi vajadusi arvestades.

(98) Põhjenduses 51 nimetatud investeeringud teedesse on vajalikud kõigile tööstusalal (NSPs ja Nitra Põhjatööstuspargis) ja kaugemalgi asuvatele ettevõtetele. Ükski teedest ei ole tehtud vaid JLRi jaoks või selle erivajadusi arvestades. Teed on tasuta avalikuks kasutamiseks. Slovakkia ametiasutused on kinnitanud, et teetööd piirduvad tavapärasega, ja esitanud tõendid selle kohta, et NSP projektile kohaldatavad reeglid olid samad mis teistegi projektide puhul. JLRi krundi siseste teede ehitamise eest tasub JLR. Seetõttu arvab komisjon, et teedega seotud tööd on täielikult Slovakkia riigi vastutusalas ega ole tehtud konkreetselt JLRi vajadusi arvestades.

(99) Komisjon on varem arvanud, ([29]) et kui parkla ei ole ehitatud ühe konkreetse ettevõtte jaoks, vaid on osa tööstuspargi majandusliku arendamise kavast, saab seda käsitada üldkasutatavana ja riigiabi mittesisaldavana. Komisjon märgib, et avalike parkimiskohtade ehitamine oli kirjas juba Lužianky omavalitsuse 2014. aasta üldplaneeringus. Seetõttu järeldab komisjon, et parkla arendamine on Slovakkia riigi vastutusalas ega ole tehtud konkreetselt JLRi vajadusi arvestades.

(100) Komisjon arvab, et tuletõrjedepoole, politseijaoskonnale, teehooldusdepoole, tulvatõkete süsteemile ja põhjavee kaitsmisele tehtud kulutused on tavapärased riigi ülesanded, mis ei ole majandustegevus. Seetõttu ei ole nende riigi vahenditest rahastamise puhul tegemist riigiabiga.

(101) Kuna Lužianky mitmeliigilise transpordi terminali ehitust rahastab Slovakkia Raudteed, mis on riiklik taristuettevõte, võiks seda investeeringut käsitada riigiabina. Kõigepealt uuris komisjon, kas see võiks anda JLRile eelise.

(102) Slovakkia ametiasutused selgitasid, et selle mitmeliigilise transpordi terminali ehitamist rahastab Slovakkia Raudteed oma äritegevusest saadud tuludest, mille kohta peetakse arvet riigi rahastatud mittemajandustegevusest eraldi. JLR soovib saada terminalis oleva valmissõidukite hoiustamise ala ainukasutusõiguse. Teist kaht terminaliosa saavad kasutada kõik võimalikud kasutajad turutingimustel. Seega nähtub, et vähemalt osa sellest taristust on loodud konkreetselt JLRi vajadusi arvestades.

(103) Slovakkia ametiasutused kinnitasid veel, et terminali kõikide osade kasutustasud arvutatakse ärilistel põhimõtetel ning need hõlmavad kõiki investeerimis-, tegevus-, renoveerimis- ja asenduskulusid. Tasud saavad olema turupõhimõtetele vastavad ja sellised, mis annaksid projekti sisemiseks tulumääraks […]. 30 aasta jooksul küsitavad kasutustasud peaksid tagama projekti investeeringu tasuvuse […] miljonit eurot (prognoositav nüüdispuhasväärtus).

(104) Seetõttu arvab komisjon, et Slovakkia Raudteed toimib samamoodi, nagu käituks turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja. Kui riiklik organ teeb majandustehinguid tavapärastel turutingimustel ei anna need vastaspoolele eelist ([30]). Seetõttu järeldab komisjon, et JLR ei saa Lužianky mitmeliigilise transpordi terminali kasutamisega riigiabi.

([29]) Komisjoni 1. oktoobri 2014. aasta otsus (EL) 2015/508 Saksamaa väidetava taristuabi kohta ettevõtjale Propapier PM2 GmbH – Riigiabi SA.36147 (C 30/10) (ex NN 45/10; ex CP 327/08) (ELT L 89, 1.4.2015, lk 72).

([30]) Euroopa Kohtu 10. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94 (SFEI ja teised), ECLI:EU:C:1996:285, põhjendused 60–61.

Maatehing

(105) Slovakkia müüs JLRile MHI kaudu 185 hektarit ehitusvalmis äriotstarbelist maad (JLRi krunt) hinnaga 15,83 eurot ruutmeeter ehk kokku peaaegu 30 miljoni euro eest. Komisjoni otsuse SA.36346 põhjendustes 40 ja 41 on kirjas, et arendatud maa lõppostjat ei käsitata maa-arendusmeetme abisaajana ELTLi artikli 107 lõike 1 mõistes, kui ta ostab arendatud maa turuhinnaga. Sellega seoses märgib komisjon, et JLRi krundi lõplik müügihind määrati kindlaks kolme rahvusvaheliselt tunnustatud eksperdi sõltumatute hinnangute alusel (nende keskmisena), mis olid koostatud kooskõlas professionaalsete hindamisnormide ning Ühendkuningriigi kutseliste maamõõtjate organisatsiooni Royal Institution of Chartered Surveyors meetoditega. Kõik kolm hindamisaruannet sisaldavad kinnitust koostaja sõltumatuse kohta, komisjon sai nendega tutvuda ning need on koostatud krundi kohta, mis asub tööstusmaal, mille tehnovõrkudega ühendamise punktid asuvad krundi piiril, mis on ehituseks ettevalmistatud ning mille eest ei ole vaja maksta põllumajandusmaa tööstusmaaks muutmise tasu. Samuti on hindamisaruannetes toetutud eeldusele, et kõik olemasolevad tehnovõrgud ja ala läbiv raudtee paigutatakse ümber ning kogu pargis ehitatakse välja teed ja avalikud parklad. Kõigis kolmes hindamisaruandes kasutatakse sarnaseid meetodeid, mille alusel võrreldakse maad teiste Slovakkias müüdud või müügil olevate kruntidega ([31]) ning kohandatakse nende hindu krundi suuruse, asukoha, olemasoleva taristu, kuupäeva, kuju ja silmatorkavuse alusel. […] aruandes kasutati lisaks ka diskonteeritud rahavoogude meetodit ([32]). Hindamisaruannete kohaselt oli JLRi krundi ruutmeetri hind vastavalt 15,5, 15,0 ja 17,0 eurot.

(106) Eeldused maa omaduste kohta on kõigis kolmes hindamisaruandes samad ning vastavad JLRi krundi olukorrale pärast taristutööde tegemist.

(107) Peale selle märgib komisjon, et CB Richard Ellise aruanne, mille Slovakkia ametiasutused komisjonile kogemata esitasid, oli üldine turuteabe aruanne. Selles oli ainult üldine Slovakkia kinnisvaraturu kirjeldus, milles oli välja toodud keskmine Slovakkias müüdud või müügil olevate kruntide hind, mis oli kooskõlas JLRi krundi väärtuse hindamise aruannetes kasutatud võrdluskruntide hinnaga. Turuteabe aruandes ei olnud mingeid konkreetseid kohandamisi JLRi krundi turuhinna määramiseks.

(108) Seetõttu järeldab komisjon, et ostuhind 15,83 eurot ruutmeetri eest oli turutingimustele vastav ja maa müüdi turuväärtuse hindamise aruannetes kirjeldatud olekus turutingimustel.

Järeldus

(109) Komisjon on jõudnud järeldusele, et JLR ei saa NSPs krundi ostmisel ja seal tehtud taristutöödega seoses mingit valikulist eelist, mida rahastaks Slovakkia riik.

6.2.2.3. PKM-lõivust vabastamine

(110) Komisjon väljendas algatamisotsuses kahtlust ega PKM-lõivust vabastamine ei võinud olla JLRile antav riigiabi.

(111) Nagu mainitud põhjenduses 105, eeldati kõigis kolmes sõltumatus hindamisaruandes, et krundi kasutusotstarve oli tööstusmaa ja selle põllumajandusmaast tööstusmaaks muutmine ei nõua lisakulutusi. Ostuhind 15,83 eurot ruutmeetri eest on niisiis turuhind sellisel juhul, kui ostja ei pea tegema maa kasutusotstarbe muutmisele lisakulutusi. Sõltumatute ekspertide aruannete alusel saab kindlaks teha, et JLRi krundi müük toimus turutingimustel, ning PKM-lõivust vabastamine vähendab MHI kui riigi eriotstarbelise majandusüksuse kulusid oma ülesannete täitmisel, aga see ei kandu valikulise eelisena edasi JLRile.

(112) Niisiis on komisjon jõudnud järeldusele, et PKM-lõivust vabastamine ei ole JLRile antud riigiabi ELTLi artikli 107 lõike 1 mõistes.

([31]) […] hindamisaruanne algas 10–40 euro suuruse ruutmeetrihinnaga kruntidega. […] hindamisaruanne algas 3–55 euro suuruse ruutmeetrihinnaga kruntidega. CB Richard Ellise hindamisaruanne algas 14–38 euro suuruse ruutmeetrihinnaga kruntidega.

([32]) Meetodi kohaselt alustati müügihinnast 35 eurot ruutmeeter ja maa proportsionaalsest müügist järgmise 20 aasta jooksul.

6.2.2.4. Kokkuvõte

(113) Komisjon arvab, et JLRi krundi müügi ning maa ehituseks ettevalmistamise, tehnovõrkude ja taristuga seotud tööde tingimused ei anna JLRile mingeid valikulisi eeliseid. Sellepärast ei ole enam vaja ka hinnata, kas on täidetud muud tingimused, mis kõik koos on vajalikud selleks, et NSP maa müüki JLRile oleks võimalik käsitada ELTLi artikli 107 lõike 1 mõistes riigiabina. Seega piirdub JLRile antav riigiabi teadaantud otsetoetusega.

6.3. **Riigiabi õiguspärasus**

(114) Komisjon on algatamisotsuses sedastanud, et kuna Slovakkia ametiasutused on komisjonile heakskiitmiseks edastanud teabe kavandatavast otsetoetusest nominaalväärtuses 129 812 750 eurot, on nad järginud selle abiosaga seoses neile ELTLi artikli 108 lõikega 3 pandud kohustusi.

6.4. **Abi kokkusobivus siseturuga**

6.4.1. *Abi siseturuga kokkusobivuse hindamise õiguslik alus*

(115) 12. mail 2016 teada antud meetme eesmärk on soodustada regionaalarengut Slovakkia Nitra maakonnas. Seetõttu tuleb selle hindamiseks kohaldada ELTLi artikli 107 lõike 3 punkte a ja c regionaalabi kohta RAS 2014–2020 tõlgenduses ning Slovakkia regionaalabi kaarti aastateks 2014–2020. RASi üldistele hindamispõhimõtetele tuginev hindamine koosneb kolmest etapist: miinimumnõuetele vastavuse hindamine, võimaliku selge negatiivse mõju väljaselgitamine ning hea ja halva mõju suhte hindamine. Komisjon jõudis algatamisotsuses järeldusele, et ühiseid hindamispõhimõtteid rakendades võis öelda, et osa üldistest ühisturuga kokkusobivuse kriteeriumidest olid täidetud ja ametliku uurimise käigus ei leitud mingeid asjaolusid, mis seaksid nende kriteeriumide alusel tehtud esialgse hindamise kahtluse alla.

(116) Ent komisjon väljendas algatamisotsuses kahtlust, kas kõik kulutused olid abikõlblikud ning abi proportsionaalne ja ergutava mõjuga. Seetõttu ei suutnud komisjon jõuda kindlale arusaamisele, kas projekt vastab RASi kõigile miinimumnõuetele. Samuti ei saanud komisjon algatamisotsuses välistada selget negatiivset mõju kaubandusele ja liikmesriikide ühtekuuluvusele. Nende kaalutluste alusel ei saanud komisjon välja selgitada, kas abi võimalik kasulik mõju kaalub ergutava mõju võimaliku puudumise korral üles kahjuliku mõju.

6.4.2. *Investeerimisprojekti abikõlblikkus*

(117) Nagu algatamisotsuse jaotises 3.3.2 kirjas, arvab komisjon, et investeerimisprojekt võib saada regionaalabi ja riigiabi võib olla siseturuga kokkusobiv, kui on täidetud kõik RASis sätestatud kokkusobivuse kriteeriumid.

6.4.3. *Kulude abikõlblikkus*

(118) Algatamisotsuses väljendati kahtlust reservkulude abikõlblikkuses. RASi 20. lõigu punkti e kohaselt on *„abikõlblikud kulud – investeeringuteks ettenähtud abi korral alginvesteeringuga seotud materiaalne ja immateriaalne vara või palgakulud“*. Slovakkia ametiasutused esitasid kuluartiklite üksikasjaliku jaotuse. Need abikõlblikud kuluartiklid näitasid eeldatavaid kulusid abitaotluse esitamise ajal ja sellist reservi iga abikõlbliku kuluartikli jaoks, mis on osa mõistlikust kulude hindamisest. Investeerimislepingus käsitatakse kogu 1 406 620 590 euro suurust nominaalsummat „kavandatud projektiinvesteeringuna“, mille JLR on lubanud teha ([33]).

([33]) Investeerimislepingus on kirjas, et kui tegelikud investeerimiskulud on investeerimisperioodil alla 85 % kavandatud projektiinvesteeringust, on Slovakkial õigus leping lõpetada ja JLR peaks kogu investeerimisabi summa tagasi maksma.

(119) Slovakkia ametiasutuste selgituste alusel märgib komisjon, et JLRi organisatsioonisiseses 18. novembri 2015. aasta esitluses oli juttu reservist organisatsioonisisestel raamatupidamiskaalutlustel, mis olid seotud JLRi investeerimislubadusega Slovakkiale. See reserv ei olnud hinnangulistele abikõlblikele kuludele lisanduv kulu, vaid hindamisvaru. Kuna JLR võttis investeerimislepingus endale kohustuse kulutada kogu investeeringu nominaalväärtus ehk 1 406 620 590 eurot ja regionaalabi makstakse vaid tegelikult tehtud abikõlblike kulude pealt, on komisjon nõus, et 1 406 620 590 eurot on abikõlblike kulude maksimaalne nominaalväärtus, mille jaoks võib abi anda. Komisjon märgib sellega seoses, et Slovakkia võttis endale kohustuse mitte ületada teada antud maksimaalset abisummat ega abi osakaalu ülemmäära. Seega saab komisjon järeldada, et abikõlblikud kulud on RASi 20. lõigu punktiga e kooskõlas.

6.4.4. *Miinimumnõuded*

6.4.4.1. Panus piirkondliku eesmärgi saavutamisse ja riikliku sekkumise vajadus

(120) Nagu kirjas algatamisotsuse jaotise 3.3.4.1 punktis a, aitab abi kaasa regionaalarengule ja seda peetakse õigustatuks, sest Nitra on regionaalabi kaardil maakond, millel on ELTLi artikli 107 lõike 3 punkti a kohaselt õigus saada regionaalabi ja kus tavapärane suurettevõtetele makstava investeerimisabi osakaalu ülemmäär on 25 %.

6.4.4.2. Regionaalabi ja selle andmise meetodi sobivus

(121) Komisjon jõudis juba algatamisotsuse jaotise 3.3.4.1 punktis b järeldusele, et teatatud otsetoetus on põhimõtteliselt sobiv meetod, millega hüvitada elujõulisuse vahe ja vähendada investeerimiskulusid. Maksusoodustusi ei valitud sellepärast, et need on halduslikult keerukad.

6.4.4.3. Ergutav mõju

(122) RASi alapunkti 3.5 kohaselt võib regionaalabi pidada siseturuga kokkusobivaks ainult siis, kui sel on ergutav mõju. Ergutav mõju esineb siis, kui abi muudab ettevõtte käitumist nii, et ta hakkab tegelema piirkonna arengut toetava lisategevusega, mida ta ilma abita ei teeks või teeks piiratult, muul viisil või muus kohas. Abiga ei tohi subsideerida sellise tegevuse kulusid, mida ettevõte teeks niisamagi, ja sellega ei tohi hüvitada majandustegevuse tavalist äririski.

(123) RASi 64. ja 65. lõigus on sätestatud vormilised ergutava mõju nõuded, mille kohaselt võivad konkreetse investeeringuga seotud tööd alata alles pärast abitaotluse ametlikku esitamist. Komisjon on algatamisotsuse põhjenduses 166 juba maininud, et vormilised ergutava mõju nõuded toetusele on täidetud, sest ametlik abitaotlus on esitatud enne investeerimisprojekti elluviimise algust. Komisjon kinnitab seda arvamust ka siinse otsuse jaoks.

(124) Vormilise ergutava mõju nõude kõrval on RASi 61. lõigus nõutud, et abil oleks ka sisuline ergutav mõju, mille esinemist saab tõendada kahe võimaliku stsenaariumi korral: st abita poleks investeering piisavalt kasumlik (1. stsenaarium) või abita tehtaks investeering teises asukohas (2. stsenaarium).

(125) Teise stsenaariumi korral peab liikmesriik tõendama, et abi motiveerib abisaajat tegema kavandatava investeeringu valitud piirkonda ja mitte mujale (kus investeering oleks kasumlikum ega vajaks abi), kuna abiga hüvitatakse abisaajale projekti valitud piirkonnas elluviimisega seotud netopuudujäägid, mida teises võimalikus (elujõulisemas) elluviimiskohas ei ole.

(126) Nagu kirjas RASi alapunktis 3.5.2, peab liikmesriik esitama selged tõendid selle kohta, et abi mõjutab reaalselt investeerimist või investeerimiskoha valikut. Selleks peab liikmesriik esitama põhjaliku kirjelduse vastupidisest stsenaariumist, milles abisaajale abi ei anta.

(127) Slovakkia esitas vastupidise stsenaariumina teise stsenaariumi, mille kohaselt oleks investeering tehtud Nitra asemel Mehhiko Puebla osariiki H[…]sse. Teatise kohaselt oleks heakskiidetud investeerimisprojekti ehk aastas 150 000 sõidukit tootva tehase abita ehitamine H[…]sse andnud kavandatud 20aastase projekti jooksul Nitraga võrreldes 413 miljonit eurot suurema investeeringu nüüdispuhasväärtuse.

(128) RASi 71. lõigus on kirjas, et teise stsenaariumi korral võib liikmesriik tõendada abi ergutava mõju olemasolu, esitades äriühingu dokumendid, millest nähtub, et võrreldud on investeeringu kulukust ja kasu valitud abi andmise piirkonnas ja muus asukohas. Selleks peaks liikmesriik RASi 72. lõigu alusel toetuma ametlikele nõukogu dokumentidele, riskihindamistele, finantsaruannetele, organisatsioonisisestele äriplaanidele, eksperdiarvamustele, muudele uuringutele ja dokumentidele, kus on kirjeldatud erinevaid investeerimisstsenaariumeid.

(129) Nagu algatamisotsuses juba mainitud, esitasid Slovakkia ametiasutused sellise teabe asukoha valimise protsessi selgitusena, millega koos olid esitatud ka selle aluseks olnud dokumendid valimise ajast. Neis dokumentides on kirjeldatud, kuidas abisaaja investeeringu tegemist ja investeerimiskohta kaalus. Ametliku uurimise ajal esitasid Slovakkia ametiasutused veel selgitusi ja lisadokumente sellest ajast.

(130) 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil lepiti kokku, et soovitatav oleks valida investeeringukohaks Nitra, kui nõukogu selle heaks kiidab. JLRi nõukogu kiitis Nitra 3. augustil 2015 heaks. Samuti kiitis nõukogu siis heaks Slovakkiga ainuläbirääkimiste kulgu kinnitava mittesiduva kavatsusavalduse allkirjastamise ning JLRi uue üksuse asutamise Slovakkias, kui see äritegevuse heakskiitmise arutelul ([34]) heaks kiidetakse ja JLRi äriplaan 2015. aasta septembri kolmandal nädalal põhjalikult läbi vaadatakse. Ka Tata Motors Limitedi nõukogu 7. augusti 2015. aasta koosoleku protokollis on viide põhjalikule esitlusele, mille teeb järgmisel koosolekul projekti finantsküsimustes JLRi finantsjuht. 2015. aasta juulis/augustis oli juttu veel 300 000se aastase tootmisvõimsusega tehasest. Projekt läbis äritegevuse heakskiitmise arutelu JLRi juhatuse koosolekul 3. septembril 2015. Tata Motorsi nõukogu 18. septembri 2015. aasta koosolekul andis JLR nõukogule värskeimat teavet Darwini projekti kohta (sh olulisim finantsteave ja ärilised põhjendused). Mehhiko asemel Nitra valimiseks piisas muudetud riigiabisummast [150–200] miljonit inglise naela ([35]) ja projekt jagati kahte etappi. 21. oktoobril 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil lepiti kokku muuta algset investeerimisprojekti abitaotluse jaoks nii, et see piirduks vaid esimese etapiga, kuna teise etapi toodete kohta ei olnud piisavat teavet ehk puudus kindel äriplaan, mille alusel sõlmida Slovakkia ametiasutustega kogu investeeringu kohta ametlik leping. JLRi nõukogu 18. novembri 2015. aasta koosolekul kiideti heaks muudetud äriplaan ja Slovakkia kinnitati eelistatud investeerimiskohaks, aga tingimusel, et kavandatud projekti jaoks saadakse kogu riigiabisumma. Slovakkia ja Mehhiko nüüdispuhasväärtuse aluseks oli värskeim tootestrateegia ja värsked eeldused, milles ei olnud enam teist etappi. Nüüdispuhasväärtuse erinevus oli 413 miljonit eurot ja uueks riigiabi nominaalsummaks saadi 129 812 750 eurot.

(131) Ergutava mõju olemasoluks peab abi olema otsustav tegur, mis paneb tegema investeeringu H[…] asemel Nitrasse. Kuna lõplik investeerimisotsus tehti alles 2015. aasta oktoobris/novembris, mil algne investeerimisprojekt tehti ümber ja kaotati selle teine etapp ning mil JLRi nõukogu taaskinnitas Slovakkia sõnaselgelt eelistatud uueks tegevuskohaks, on 2015. aasta oktoober/november komisjoni arvates see aeg, mil peaks olema avaldunud ergutav mõju. Ent kuna JLRi nõukogu ja Tata Motorsi nõukogu olid 10. juuli 2015. aasta asukohasoovituse 2015. aasta augusti alguses juba ratifitseerinud ning 10. augustil 2015 oli Slovakkiaga sõlmitud mittesiduv kavatsusavaldus, millest avalikult anti teada järgmisel päeval, arvab komisjon, et ergutav mõju peaks olema avaldunud ka 2015. aasta juulis/augustis.

([34]) Äritegevuse heakskiitmise arutelul lepitakse kokku äristrateegias, lisatakse projekt äriplaani ja tsüklikavva ning kogu investeerimisprojekt kiidetakse heaks.

([35]) See vastab [1 700–2 100] miljoni inglise naela suurusele abikõlblikule kulule, mis on väiksem kui 25. juuni 2015. aasta abitaotluse kavandis esitatud [2 100–2 500] miljonit.

Mehhiko tõsiseltvõetavus

(132) Eelmärkusena mainib komisjon, et Slovakkia väidet, et Mehhiko oli JLRi jaoks tõsiseltvõetav alternatiiv sellepärast, et oli realistlik investeerimiskoht teistele autotootjatele, ei saa pidada piisavaks, sest see ei ole faktiline tõend sellest, et kui JLR poleks abi saanud, oleks ta teinud investeeringu Mehhikosse. RASi 68. lõigu kohaselt on vastupidine stsenaarium usaldusväärne, kui see on autentne ja seotud otsuse tegemise tingimustega ajal, mil abisaaja teeb investeeringu kohta otsuse.

(133) Ametliku uurimise ajal esitasid Slovakkia ametiasutused rohkem JLRi dokumente, kust on näha, et võrreldi kulusid ja kasu Nitras ja Mehhikos H[…]s. RASi 71. lõigu kohaselt peab komisjon kontrollima, kas võrdlusel on realistlik alus.

(134) Algatamisotsuse põhjenduses 181 tõi komisjon välja kolm peamist põhjust, miks ta kahtleb Mehhiko variandi tõsiseltvõetavuses.

(135) Esiteks ei saanud komisjon välistada, et esitatud teave ei käinud kahe eraldi projekti kohta. Komisjoni arvates on siinse otsuse põhjendustes 61–66 esitatud argumendid Slovakkialt piisavad järeldamaks, et projektid „Oak“ ja „Darwin“ olid ühe projekti teostatavusuuringud (nii on sõnaselgelt öeldud ka 7. augustil 2015 Tata Motorsi nõukogule tehtud esitluses) ja Mehhiko varianti ei heidetud kõrvale enne, kui JLRi nõukogu tegi 18. novembril 2015 lõpliku otsuse allkirjastada Slovakkiaga investeerimisleping.

(136) Isegi juba enne projekti „Darwin“ ametlikku käivitamist oli viiteid sellele, et võrreldakse Ida-Euroopat ja Põhja-Ameerika vabakaubanduse kokkuleppe (NAFTA) riike. Näiteks oli 10. novembril 2014 toimunud strateegianõukogu protokollis üks päevakorrapunkte *„teha dokumenteeritud info alusel üleilmse konkurentsivõime uuring (sh Ida-Euroopa ja NAFTA riikide võrdlusanalüüs)“*.

(137) Nii projektis „Oak“ kui ka projektis „Darwin“ võeti uurimise aluseks tehas, mis toodaks aastas 300 000 sõidukit, asuks 400–600 hektaril ja alustaks tootmist 2018. aasta juunis. Vajaliku lisatootmisvõimsuse arvnäitajad kinnitavad Slovakkia ja JLRi väiteid, mille nad saatsid vastuseks algatamisotsusele, et puudus vajadus ehitada kaks eraldi tehast, mille mõlema tootmisvõimsus oleks 300 000 sõidukit. Seda näitab ka näiteks 15. detsembri 2014. aasta dokument „Üleilmse tootmise jalajälje suurendamine“.

(138) Juhatuse liikmete 21. jaanuari 2015. aasta koosolekul mainiti ka teist tehast. Slovakkia ametiasutused selgitasid, et juhatuse liikmed arutasid lühidalt, et pärast esimest 300 000se võimsusega tehase ehitamist tuleks viie kuni kümne aasta pärast kaaluda järgmise tehase ehitamist, kui nõudlust on. Selle teise tehase asukohaks võiks olla Ameerika Ühendriigid ja Mehhiko, mis ka selgitaks, miks JLR kinnitas 2015. aasta detsembris Puebla osariigi valitsusjuhile, et tahab suhteid edasi arendada, sest jätkab üleilmset laienemist ning Puebla ja Mehhiko jäävad endiselt JLRi mõtetesse.

(139) Slovakkia esitatud tõenditest on näha, et teostatavusuuringud projekt „Oak“ ja projekt „Darwin“ viidi läbi ühe tehase jaoks. 27. aprillil toimunud strateegianõukogul kinnitati projektist „Darwin“ rääkides ELi väliseks valikuvõimaluseks Puebla ning otsustati lõpetada Türgi ja teiste valikust väljajäänud riikide hindamine. 25. juunil 2015 Puebla valitsusjuhile saadetud kirjas, mis järgnes JLRi äritegevuse üleilmse laiendamise meeskonna samal kuul toimunud visiidile Pueblasse, antakse teada, et H[…] *„koos mõne Kesk- ja Ida-Euroopa kohaga jätkab konkureerimist võimaliku investeerimiskohana“*. 10. juuli 2015. aasta üleilmastumisfoorumi koosoleku protokollis on kirjas, et *„koosoleku eesmärk oli valida välja Darwini ja Oaki projektide eeliskoht […]“*. Veel oli seal kirjas, et *„Pueblal (Oaki projekti eelistus) on Nitraga (Darwini projekti eelistus) võrreldes märgatavad kulueelised“*. JLRi nõukogu 18. novembril 2015 toimunud koosoleku protokollis on kirjas, et *„Slovakkia ja Mehhiko nüüdispuhasväärtus on uusima tootestrateegia ja uute eelduste alusel ümberarvutatud ning teine etapp on kaotatud“*.

(140) Seetõttu peab komisjon usutavaks, et Slovakkia ametiasutuste esitatud teave projektide „Oak“ ja „Darwin“ kohta käib üheainsa projekti kohta.

(141) Teiseks põhjendas komisjon algatamisotsuses oma kahtlusi Mehhiko valiku tõsiseltvõetavuses sellega, et Mehhiko ja Euroopa kohtade hindamise põhjalikkus oli erinev. Selle ümberlükkamiseks esitas Slovakkia lisatõendeid ja selgitusi, mille kokkuvõte on siinse otsuse põhjenduse 59 punktis b. Slovakkia ametiasutused on kinnitanud oma seisukohta ka sellega, et esitasid veel Puebla võimude ja JLRi vahelist kirjavahetust ning kohavisiitide ülevaate ja protokollid. Selle lisateabe alusel saab komisjon nõustuda, et nii Oaki kui ka Darwini projektis toimus analüüs sama põhjalikkusastmega. Kui võrreldi Oaki projekti eelistust (H[…]) ja Darwini projekti eelistust (Nitra), olid nende mõlema kohta olemas samaüksikasjalikud andmed ja mõlema kohta tehti ühesugune finantsmudel.

(142) Sellega seoses märgib komisjon, et 2014. aasta lõpus võttis JLR projekti „Oak“ jaoks abiks Ernst & Youngi. Temaga koos töötati välja põhjalikud ideaalse koha kriteeriumid, mida hiljem kasutati koha valimiseks mõlemas projektis. Ida-Euroopa kohtade hindamise edenedes võttis JLR 16. veebruaril 2015 appi PriceWaterhouseCoopersi (edaspidi „PwC“), kes aitas muu hulgas täpsustada ka ideaalse koha kriteeriume. Selle tulemusena valminud mudeli aluseks olid nii JLRi kogemused kui ka PwC kogemused tegevuskoha valimisel Ida-Euroopas koos teiste algseadmevalmistajatega. Slovakkia ametiasutused märkisid, et see kriteeriumide täpsustamine on Oaki ja Darwini projekti ideaalse koha kriteeriumide ja analüüsi erinevuse põhjus. Ent kui lõpuks hakati võrdlema Oaki ja Darwini projekti eelistusi, oli mõlema koha kohta olemas ühtmoodi põhjalik info.

(143) Kuigi Slovakkia ametiasutused kinnitasid, et asukohasoovituse tegemise ajal 10. juulil 2015 oli nii Oaki kui ka Darwini projektis olemas ühtmoodi detailne info, on üleilmastumisfoorumil tehtud esitluses Oakil vähem andmeid kui Darwinil (vt algatamisotsuse põhjendus 181). Slovakkia ametiasutused selgitasid, et üleilmastumisfoorum oli Mehhiko ja Puebla infoga juba kursis. Mehhiko kui kõige paljulubavama Põhja-Ameerika riigi ja Puebla kui kõige paljulubavama Mehhiko osariigi väljavalimine oli toimunud varem. Euroopa kohti analüüsiti lühema aja jooksul, sest sellega alustati alles 2015. aasta veebruaris. Seetõttu ei toimunud riigi ja koha valimine järjestikku. 10. juulil 2015 asetleidnud üleilmastumisfoorumil oli Darwini valikus veel kaks riiki – Poola ja Slovakkia –, aga alles jäi vaid Slovakkia Nitra.

(144) Kolmandaks kahtles komisjon Mehhiko variandi tõsiseltvõetavuses ka sellepärast, et (nagu mainitud algatamisotsuse põhjenduses 181) Mehhiko variant sisaldas suuremat viivitust. Komisjon nõustub Slovakkia ametiasutuste arvamusega (vt siinse otsuse põhjendus 68), et seda tootmise hilisemat alustamist arvestati 10. juuli üleilmastumisfoorumil toimunud Puebla ja Slovakkia kvalitatiivsel ja kvantitatiivsel võrdlemisel. Pikema ajakava mõju nüüdispuhasväärtusele oli arvudes väljendatud vahemikus [80–130] miljonist inglise naelast ehk [96–156] miljonist eurost (kuuekuuline viivitus) kuni [110–180] miljoni inglise naelani ehk [132–216] miljoni euroni (üheksakuuline viivitus). Selle riski ja rahalise mõjuga arvestati sõnaselgelt ka 2015. aasta oktoobris/novembris ajakohastatud äriplaani arvnäitajates.

(145) Seetõttu on komisjon jõudnud järeldusele, et lõpliku investeerimiskohaotsuse tegemise ajal oli H[…] reaalne ja tõsiseltvõetav alternatiiv Nitrale, mistõttu võib seda pidada RASi 68. lõigu mõistes tõsiseltvõetavaks vastupidiseks stsenaariumiks.

Strateegilised kaalutlused

(146) Nitra nüüdispuhasväärtus oli lõpliku otsuse tegemise ajal 2015. aasta novembris H[…]ga võrreldes märgatavalt ebasoodsam. JLR sai oma arvutustes NPV erinevuseks 344 miljonit inglise naela ehk 413 miljonit eurot. Selles ei olnud arvesse võetud kuue kuni üheksa kuu pikkust viivitust, mis kaasneks investeeringu tegemisega Pueblas; sellise eririski rahaline maksumus jooksvas väärtuses oli hinnanguliselt vahemikus [80–130] miljonit inglise naela ehk [96–156] miljonit eurot (kuuekuuline viivitus) kuni [110–180] miljonit inglise naela ehk [132–216] miljonit

eurot (üheksakuuline viivitus). Allesjäänud NPV-erinevus jääb vahemikku [164–234] miljonit inglise naela ehk [197–281] miljonit eurot kuni [214–264] miljonit inglise naela ehk [257–317] miljonit eurot ja teatatud riigiabi katab sellest vaid 33–43 %. JLR diskonteeris teatatud riigiabi (108 mln inglise naela ehk 130 mln eurot) kapitali maksumuse diskontomääraga […] %, nagu tavaliselt. Kuna projekti elueaks arvestati 20 aastat, hindas JLR riigiabi väärtuseks seega 76 miljonit inglise naela ehk 91 miljonit eurot. Ent kui vaadata 18. novembril 2015 nõukogule tehtud esitlust, olid otsustamisel määravad ka mitmed kvalitatiivsed tegurid. Nende 2015. aasta juunis toimunud Puebla visiidil ning 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil arutatud ja analüüsitud tegurite olemasolu ja olulisus leidis taas kinnitust.

(147) See, et abile vaatamata oli Nitra NPV H[…]ga võrreldes endiselt ebasoodsam, tekitas mitu küsimust, mis on abi ergutava mõju ja proportsionaalsuse hindamise seisukohalt olulised: a) kas Mehhiko asemel Slovakkia eelistamine ei olnud tingitud mitte ainuüksi strateegilistest teguritest?; b) miks peeti abi Mehhiko asemel Slovakkia eelistamiseks piisavaks?; ja c) kas Mehhiko asemel Slovakkia eelistamiseks oli vaja kogu abisummat? Küsimusi a ja b käsitletakse käesolevas otsuses ergutava mõju hindamises ning küsimust c proportsionaalsuse hindamises.

(148) Kõigepealt hindab komisjon, kas Mehhiko asemel Slovakkia eelistamine ei olnud tingitud mitte ainuüksi strateegilistest teguritest. Olulisimad hindamiskaalutlused, mis on kirjas 10. juuli 2015. aasta üleilmastumisfoorumi protokollis olid lähedus autotööstusklastriga, koha põhiomadused, tööjõu saadavus, ajastus, tegevuskulud, kui palju raha tuleb ette maksta ja teostatavus. Üleilmastumisfoorumil olnud juhatuse liikmed pidasid eriti tähtsaks ajastust, kaugust JLRi peakorterist ja suhteliselt suuremat maineriski, mis kaasneks Mehhikoga. Muud tegurid olid looduskatastroofioht, poliitiline stabiilsus, valitsuse toimivus ja korruptsioonirisk ning ELi investeerimine Brexitiga seotud riskide maandamiseks. Mehhikoga seotud elluviimisviivituse mõju arvestati eraldi. Kui mõningane valuutariski maandamise mõju kõrvale jätta, olid kvalitatiivsed tegurid Mehhiko asemel Slovakkiasse investeerimise kasuks.

(149) Slovakkia ametiasutused esitasid tõendeid ja argumente, mille kohaselt oli neilt saadav riigiabi Mehhiko asemel Slovakkia eelistamiseks vajalik ning kvalitatiivsetest eelistest üksinda H[…] asemel Nita eelistamiseks ei piisanud.

(150) 16. juunil 2015 toimunud Pueblas käik andis rohkem teavet mitme strateegilise teguri kohta, mis olid 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumi tehtud asukohasoovituse seisukohalt olulised. Kohalkäigu ülevaatematerjalidest on näha, et õigeks ajaks valmissaamine on risk nii Kesk- ja Ida-Euroopas kui ka Mehhikos. Mehhikoga seostusid veel mõned strateegilised tegurid ja riskid, mida oli vaja veel kohapeal uurimas käia. Külaskäigu protokollis on kirjas rida lisamurekohti, mis on seotud algseadmete valmistajate kontsentreerumisega (kas seal on kohta veel kolmandagi algseadmete valmistaja jaoks ja kui on, siis kuidas JLR sobiks riiki, kus on aastakümneid domineerinud Volkswagen), sadama läheduse, turvalisuse, julgeoleku, korruptsiooni, kultuurierinevuste, kaugusega tegevusbaasist ja looduskatastroofidega. Protokollist on siiski ka näha, et kohapeal käimine kaotas mõned neist teguritest, mida algul peeti suureks probleemiks. Saadi kinnitust, et Pueblas väljavalitud kohas on looduskatastroofide oht väike. Lisaks jätsid Puebla esindajad JLRile hea mulje.

(151) Samuti juhtisid Slovakkia ametiasutused tähelepanu eriti 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumi protokollile. Üleilmastumisfoorumil leiti *„väga tasavägise hindamise“* tulemusena, et Slovakkia ja Mehhiko NPV-erinevuse katavad kvalitatiivsed murekohad, aga ainult koos riigiabiga. Protokollis on sõnaselgelt kirjas, et *„otsus tehti [Slovakkia kasuks] väga napi edumaaga, sest Slovakkia NPV on Mehhiko omast palju väiksem ja olenes toetusest, mis oleks ELi eeskirjade kohaselt suurim võimalik“*. Ühtlasi *„[m]ärgiti, et otsustati nii, kuna Slovakkia valitsus on võimekas ja valmis kaitsma oma otsust Euroopa Komisjoni ees. Samuti märgiti, et Slovakkial on mõistlikud argumendid selle kohta, miks komisjoni heakskiit on tõenäoline.“* Nitra valiti 2015. aasta juulis soovituslikuks uueks tegevuskohaks Mehhiko riskidega arvestades alles pärast Slovakkia riigiabi kaalumist. Komisjon märgib, et riigiabivajadus selgus juba varem teostatavusanalüüsi käigus. Näiteks mainiti JLR nõukogule 21. mail 2015 tehtud esitluses, et *„[j]uhatus uurib kõiki võimalusi, kuidas saada Kesk- ja Ida-Euroopas riigilt abi, mis kaotaks Mehhiko rahalise eelise“*.

(152) Tata Motors Limitedi nõukogu 18. septembri 2015. aasta koosoleku protokollis on kirjas, et *„[k]ui arvestada nii kvalitatiivseid kui ka riskitegureid, piisaks Mehhiko asemel Nitra eelistamiseks [150–200] miljoni inglise naela* ([36]) *suurusest riigiabist. Rahalise riigiabi alusel peeti Slovakkiaga läbirääkimisi investeerimislepingu sõlmimiseks 2015. aasta septembri lõpus ja uue juriidilise isiku loomiseks.“*

(153) JLRi nõukogule 18. novembril 2015. aastal tehtud esitluses on sõnaselgelt juttu kvalitatiivsete tegurite olemasolust, millest 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil räägiti ning mille JLRi ja Tata Motorsi nõukogud 2015. aasta augustis ratifitseerisid. Pärast Mehhikoga seotud viivituse rahalise mõju ja riigiabiga arvestamist allesjäänud NPV delta [erinevuse] *„katavad teised kvalitatiivsed tegurid, nagu nõukoguga kokku lepitud […]“*.

(154) Seega järeldab komisjon, et põhjenduse (147) punktiga a seoses piisas strateegilistest kaalutlustest ainult pärast Slovakkia riigiabi NPV ja Mehhiko viivituse NPVga arvestamist alles jäänud Nitra ja H[…] vahelise sularahavoo delta katmiseks. Seega välistab komisjon võimaluse, et kogu Nitra ja H[…] NPV-vahe katmiseks oleks piisanud vaid strateegilistest kaalutlustest.

(155) Seoses põhjenduse 147 punktiga b, mida mainiti ka algatamisotsuse põhjenduses 172, uuris komisjon NPV-väärtusi, mille JLRi nõukogu oli kinnitanud 2015. aasta novembris. Kui võtta arvesse ka Mehhikoga seotud viivitusest tingitud kahju, kataks 76 miljoni inglise naela (91 mln euro) suurune riigiabi (vt põhjendus 146) NPV-vahest ainult 33–43 %. Otsuse dokumentidest on selge, et kogu otsustamisprotsessi jooksul arvestati riigiabi kogu maksimumsummaga. Otsustajad nägid, et rahavoogude delta jääb alles ka pärast kogu abisummaga arvestamist, ja hindasid, kas see oleks aktsepteeritav, kui võtta arvesse ka kaalutlusi, mida ei saa arvuliselt väljendada. Pärast pikka arutelu 10. juulil 2015 otsustati üleilmastumisfoorumil lõpuks ikkagi allesjäänud vahet aktsepteerida. Ent foorumi protokolli kanti, et isegi Slovakkias võimalikku maksimaalset riigiabi arvesse võttes oli Nitra H[…]le eelistamine väga napp. Seetõttu järeldab komisjon, et teised kvalitatiivsed ja riskitegurid olid otsustamisel tähtsad selles osas, et andsid põhjuse aktsepteerida allesjäänud rahavoodeltat.

Järeldus ergutava mõju kohta

(156) Seetõttu on komisjon jõudnud järeldusele, et abil on selge ergutav mõju, et teha investeering H[…] asemel Nitrasse, sest koos strateegiliste kaalutlustega korvab abi tehase Nitrasse ehitamisega seotud suuremad netokulud. Seetõttu on abil RASi alapunkti 3.5 mõistes vajalik ergutav mõju olemas.

6.4.4.4. Abi summa proportsionaalsus

(157) Komisjon peab hindama abipaketi proportsionaalsust. RASi alapunkti 3.6 kohaselt peab abisumma läbima kahekordse proportsionaalsuskontrolli. Esiteks tuleb abi piirata asjaomases piirkonnas lisainvesteeringute tekitamiseks või tegevuse ergutamiseks vajaliku miinimumini. Teiseks, kuna komisjon kasutab investeeringuteks ettenähtud abi jaoks abi ülemmäärasid, tuleb neid määrasid kasutada netolisakulu meetodi piirmäärana.

(158) RASi 78. lõigu kohaselt peetakse eraldi teatamisele kuuluvat investeerimisabi üldjuhul vajaliku miinimumini piiratuks, kui abisumma vastab toetatavas piirkonnas investeeringu tegemisega kaasnevatele netolisakuludele, mida teises kohas, kus abi ei anta, ei ole. RASi 80. lõigu kohaselt ei tohi abi teise stsenaariumi ehk asukohaga seotud motiveerimise korral ületada kõiki kulusid ja kasu arvesse võttes asjaomase koha ja teise valikuvariandi investeeringu NPV vahet.

([36]) Nominaalväärtus: [180–240] miljonit eurot.

(159) Teatatud abi (129 812 750 eurot nominaalväärtuses) proportsionaalsust tuleb hinnata vähendatud projekti ehk 150 000se tootmisvõimsusega tehase NPV alusel. NPV-näitajad kinnitas JLRi nõukogu 2015. aasta oktoobris/novembris. NPV delta oli enne Mehhiko viivitusega arvestamist 344 miljonit inglise naela ehk 413 miljonit eurot. Seega, 413 miljonit eurot ületav abi oleks ebaproportsionaalne. Algatamisotsuses mainis komisjon konkreetselt võimalikku taristuga seotud abi ja PKM-lõivust vabastamist, mis abisummale lisatuna võiksid anda abi kogusummaks lubatust suurema summa.

(160) Nagu aga põhjenduses 113 kirjas, ei pea komisjon NSP maa müüki, sellega seotud taristutööde tegemist ega PKM-lõivust vabastamist JLRile antud abiks. Niisiis piirdub proportsionaalsuse hindamine teatatud abisummaga.

(161) Slovakkia esitas nõutava dokumentatsiooni ja tõendas sellele tuginedes, et esimene proportsionaalsuskriteerium on täidetud, sest teatatud abi ei ületa Nitra ja H[…] NPV erinevust (344 mln inglise naela ehk 413 mln eurot). Abi nominaalväärtus 108 miljonit inglise naela ehk 130 miljonit eurot on JLRi diskontomäära ([…] %) kasutades jooksvas väärtuses 76 miljonit inglise naela ehk 91 miljonit eurot.

(162) Komisjon märgib, et isegi kui abi antakse, jääb Nitra NPV 268 miljoni inglise naela ehk 322 miljoni euro võrra ebasoodsamaks. Ergutava mõju analüüs näitas, et see NPV vahe oli JLRile vastuvõetav, sest Mehhikos oleks projekti elluviimine viibinud ning seal oleks olnud ka muid riske ja negatiivseid kvalitatiivseid tegureid. Neist teguritest oli põhjalikult juttu 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil ja riskianalüüsi järeldusi kinnitati sama aasta novembris JLRi nõukogule tehtud esitluses, kus oli sõnaselgelt mainitud poliitilist/ärikeskkonda, majanduslikke tegureid, kaugust JLRi peakorterist, looduskatastroofiohtu ning ELi ja Ameerika Ühendriikide vabakaubanduslepingu sõlmimise tõenäosust. Selle riskianalüüsi alusel otsustati valida eelistatud kohaks Nitra.

(163) Kuna netolisakulude erinevust ei ületata, arvab komisjon, et abi on esimese proportsionaalsuskriteeriumiga kooskõlas.

(164) Teise proportsionaalsuskriteeriumi puhul kohaldab komisjon netolisakulu kõrval ka abi ülemmäära, mida on suurte investeerimisprojektide jaoks vähendatud vastavalt RASi 20. lõigu alapunktile c.

(165) Komisjon märkis algatamisotsuses, et 1 369 295 298 euro suurusele abikõlblikule investeeringule (jooksvas väärtuses) vastav teavitatud abi summa 129 812 750 eurot nominaalväärtuses ja 125 046 543 eurot jooksvas väärtuses annab abi osakaaluks 9.13 %, mis jääb alla lubatud kohandatud abi osakaalu, milleks on Nitra piirkonnas (kus regionaalabi ülemmäär on 25 %) 9,24 %. Peale selle tegi komisjon kindlaks, et abikõlblik kulu on kooskõlas RASi alapunkti 3.6.1.1 tingimustega, mida kohaldatakse abikõlbliku kulubaasi hindamisel.

(166) RASi alapunktides 3.6.1.1 ja 3.6.1.2 on selgitatud, milliseid investeerimiskulusid saab arvesse võtta abikõlblikena. Siinsel juhul kohaldatakse alapunkti 3.6.1.1, sest kavandatava investeerimisabi jaoks abikõlblikke kulusid arvutatakse investeerimiskulude alusel. Komisjon märgib, et abikõlblikud kulud tehakse kindlaks kooskõlas nende punktide sätetega, sellepärast, et omandatud varad on uued, tegu on alginvesteeringuga uude tegevuskohta, arvesse ei lähe liisingukulu ja immateriaalset vara on abikõlblikest kuludest umbes […] % (alla lubatud 50 %). Slovakkia kinnitas, et järgitakse ka kõiki teisi immateriaalsele varale kohaldatavaid tingimusi.

(167) Komisjon jõudis algatamisotsuses järeldusele, et teatatud abi vähendatakse, kui selgub, et [60–85] miljoni inglise naelani ehk [72–102] miljoni euroni küündiv n-ö ülekulu osutub abikõlbmatuks.

(168) Siinse otsuse põhjenduses 119 leidis komisjon, et abikõlbliku investeeringu suurus on 1 460 620 591 eurot. Niisiis jääb teatatud abisumma alla lubatud kohandatud abi ülemmäära ehk 9,24 %. Seega on RASi 83. lõigus sätestatud topeltülemmäära tingimus, mis on tingitud netolisakulude meetodi kombineerimisest, täidetud ehk abi piirdub minimaalselt vajalikuga ega ületa lubatud ülemmäärasid. Seetõttu peab komisjon teatatud abisummat proportsionaalseks.

6.4.4.5. Järeldus miinimumnõuete täitmise kohta

(169) Siinse otsuse põhjendustes 120–168 nimetatud hindamise kohaselt võib järeldada, et kõik RASi alapunktides 3.2–3.6 sätestatud miinimumnõuded on täidetud.

6.4.5. *Konkurentsi ja kaubanduse põhjendamatu kahjustamise vältimine*

(170) Komisjon mainis algatamisotsuse jaotises 3.3.4.2, et teatatud abil ei ole turuvõimu suurendamisest või säilitamisest ega kokkutõmbuval turul liigse tootmisvõimsuse loomisest tingitud põhjendamatut negatiivset mõju konkurentsile. Komisjon kinnitab seda järeldust ka siinse otsuse jaoks.

(171) Ent regionaalabi andmise mõju kohale võib siiski moonutada kaubandust. RASi alapunktis 3.7.2 on loetletud mitu olukorda, mille puhul on negatiivne mõju kaubandusele selgelt suurem kui igasugune positiivne mõju ja regionaalabi seetõttu keelatud.

6.4.5.1. Selge negatiivne mõju kaubandusele: riigiabi kohandatud ülemmäär on ületatud

(172) RASi 119. lõigu kohaselt on selge negatiivne mõju olemas juhul, kui kavandatav abisumma ületab abikõlblike investeeringukuludega võrreldes ([37]) sellise suurusega projektidele kohaldatava kohandatud osakaalu ülemmäära (mida suurem projekt, seda väiksemaks on kohandatud ülemmäär) ([38]).

(173) Kuna siinse otsuse põhjenduses 113 on kindlaks tehtud, et JLR ei saa teatatud abile lisaks mingit muud abi, ja põhjenduses 168, et regionaalabi kohandatud ülemmära ei ületata, puudub ka RASi 119. lõigu mõistes selge negatiivne mõju kaubandusele.

6.4.5.2. Selge negatiivne mõju: ühtekuuluvuse kahjustamine

(174) RASi 121. lõigus sätestatakse, et kui teise stsenaariumi puhul oleks investeering ilma kõnealuse abita tehtud mõnes muus piirkonnas, kus regionaalabi osakaal on suurem või sama, oleks tegu negatiivse mõjuga, mida tõenäoliselt abi võimalik positiivne mõju üles ei kaalu, sest see on vastuolus regionaalabi aluspõhimõtetega ühtekuuluvuse valdkonnas.

(175) Komisjon leiab, et tegu on teise stsenaariumiga, kus mõlemad valikuvõimalused on Euroopa Majanduspiirkonnas (edaspidi „EMP“). Poola Jawor, mida kaaluti kuni 10. juulini 2015, asub piirkonnas, kus abi osakaalu ülemmäär on sama mis Nitras ([39]).

(176) Nagu algatamisotsuses kirjas, oli JLRi sisedokumentidest näha, et Slovakkia pakutud motivatsioonipaketita oleks investeering Jawori olnud kulutõhusam.

([37]) Suurettevõtete investeerimisprojektide tavapäraselt abikõlblikke kulutusi kirjeldatakse lähemalt RASi alapunktides 3.6.1.1 ja 3.6.1.2.
([38]) Vt RASi 86. lõik ja 20. lõigu punkt c.
([39]) SA.37485 – Poola regionaalabi kaart, ELT C 210, 4.7.2014, lk 1.

(177) 10. juulil 2015 toimunud üleilmastumisfoorumil esitleti kaheastmelist analüüsi, kus kõigepealt võrreldi Jawori ja Nitrat ning seejärel Mehhikot ja Nitrat. Jawor oleks olnud kulutõhusam valik, aga selle kohaga seoses leiti mitu probleemi, nagu koha põhiomadused, ajastus, ettemakstav raha ja teostatavus. Poola Jawor ei sobinud koha põhiomaduste tõttu, sest see asub põllumajandusmaal, mille kasutusotstarvet on vaja muuta, JLRi sõnul läbib krunti tee ja […] teostusvõime on sõnaselgelt küsitav. Foorumi protokollis on kirjas, et juhatuse liikmed olid nõus soovitusega jätta Poola koht nimetatud põhjustel kõrvale. Nimetatud probleemide tõttu ei käsitanud JLRi nõukogu Jawori teostatava alternatiivina.

(178) Komisjon ei ole leidnud tõendeid, mis lükkaks ümber Jawori sobimatuse JLRi nimetatud põhjuste tõttu, ja ükski kolmas isik ei ole selles küsimuses märkusi esitanud. Pealegi, nagu selgitatud siinse otsuse jaotises 6.4.4.3, on Mehhiko määratud varuvariandiks juhuks, kui Slovakkias riigiabi ei saada. Seetõttu on komisjon jõudnud järeldusele, et RASi 121. lõigu mõistes ei kahjusta abi ühtekuuluvust ega Jawori.

6.4.5.3. Selge negatiivne mõju: tegevuse lõpetamine või mujale üleviimine

(179) RASi 122. lõigus on kirjas, et kui abisaajal on kindel kava lõpetada sama või sarnane tegevus EMP muus piirkonnas ja viia see üle abipiirkonda või kui ta seda teebki ning kui abi ja tegevuse üleviimise vahel on põhjuslik seos, on tegu negatiivse mõjuga, mida tõenäoliselt ei kaalu üles positiivne mõju.

(180) Võttes aluseks Slovakkia ametiasutuste kinnituse, et JLR ei ole kahe aasta jooksul enne abitaotlust lõpetanud EMPs sama või sarnast tegevust ning tal ei olnud ka kavatsust teha seda kahe aasta jooksul pärast investeerimisprojekti lõpuleviimist, järeldas komisjon algatamisotsuses, et riigiabi ei vii tegevuse lõpetamiseni ega mujale üleviimiseni.

(181) Ent paljudes ajaleheartiklites, mis pärinesid 2018. aasta aprillist, oli juttu umbes 1 000 töökoha kaotamisest samas või sarnases valdkonnas Ühendkuningriigis.

(182) Slovakkia ametiasutuste selgituse kohaselt ei ole see töökohtade kaotamine Nitrasse investeerimise otsusega seotud. Nad kinnitasid seda ka hiljem ja esitasid autentsed tõendid, et JLRil ei olnud Slovakkias abitaotluse esitamise ajal kindlat kava Ühendkuningriigis töökohti vähendada. Slovakkia ametiasutused esitasid ka JLRi Ühendkuningriigi töötajaid esindavate ametiühingutega 30. aprillil 2016 sõlmitud n-ö kindlustuskokkuleppe. Selles on kirjas tsükli plaanid ehk sõidukite arvud, mida tuleb Ühendkuningriigi tehases toota. Slovakkia ametiasutused selgitasid, et JLR ja Ühendkuningriigi ametiühingud leppisid 2016. aastal kirjalikult kokku, et investeerimine Slovakkiasse, kuhu viiakse üle siis Solihulli tehases toimunud […] sõidukite tootmine, ei too endaga kaasa ühegi Ühendkuningriigi töökoha üleviimist ega sealse tootmisvõimsuse vähendamist. Samuti on selles n-ö kindlustuskokkuleppes kirjas asjaolud, mille korral on vajalik Ühendkuningriigis töökohti vähendada, ja mida sel juhul tehakse, aga nendeks on *„suured majandusmuutused (nt üleilmne majanduslangus), mis vähendavad nõudlust või mõjutavad varem kokkulepitud tsükliplaani muul moel“*.

(183) […] sõiduki tootmise üleviimine Solihullist Nitrasse oli teada juba abitaotluse esitamise ajal, aga JLRil oli kavas tootmist üldiselt laiendada ja hakata Solihulli tehases tootma teisi sõidukeid (täpsemalt […] ja […]) ning nii toodangut suurendada. Plaanidest on näha, et […] tootmisvõimsus Castle Bromwichis jääb samaks.

(184) Slovakkia ametiasutused selgitasid (viidates ka avalikule teabele), et 2018. aastal teada antud koondamised olid tingitud diiselmootoriga sõidukite nõudluse vähenemisest (mis omakorda oli osaliselt tingitud selliste sõidukite maksustamise poliitikast Ühendkuningriigis) ja Brexitiga seotud ebakindlusest. JLR otsustas […]da, mis mõjutas otseselt Solihulli tootmisvõimsust. Need tegurid ei olnud JLRi Slovakkiasse investeerimise otsusega seotud ja tekkisid aastaid pärast Nitrasse tehase ehitamise otsust.

(185) Seetõttu kinnitab komisjon taas oma järeldust, et Slovakkia abimeetme ja Ühendkuningriigis tegevuse lõpetamise vahel ei ole põhjuslikku seost.

6.4.5.4. Järeldus konkurentsile ja kaubandusele avaldatava selge negatiivse mõju kohta

(186) Siinse otsuse põhjendustes 170–185 kirjeldatud hindamise tulemusena saab järeldada, et kõnealusel abil ei ole RASi alapunkti 3.7.2 mõistes selget negatiivset mõju konkurentsile ega kaubandusele.

6.4.6. *Abi positiivse ja negatiivse mõju kaalumine*

(187) RASi 112. lõigus on sätestatud et abi on siseturuga kokkusobiv siis, kui abi negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele on väike ning väiksem kui positiivne mõju ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele. On teatavaid olukordi, kus negatiivne mõju on positiivsest mõjust selgelt suurem, mis tähendab, et abi ei saa pidada siseturuga kokkusobivaks.

(188) Komisjoni miinimumnõuete alusel hindamine näitas, et abi on sobiv, vastupidine stsenaarium on tõsiseltvõetav ja realistlik, abil on ergutav mõju ning see piirdub JLRi asukohaotsuse muutmiseks vajaliku summaga. Kuna abi tulemusena tehti investeering abi saavasse piirkonda, aitab abi kaasa Nitra regionaalarengule. Samuti näitas hindamine, et abil ei ole selget negatiivset mõju selles mõttes, et see ei vii ülevõimsuse loomise ega hoidmiseni kahaneval turul, see ei mõjuta liigselt kaubandust, järgib kohaldatavat regionaalabi ülemmäära, ei kahjusta ühtekuuluvust ega põhjusta mujal toimuva tegevuse lõpetamist ja Nitrasse üleviimist. Peale selle ei kujuta abi ELi õiguse mitteeristatavat rikkumist ([40]).

(189) Konkurentsile avaldatav põhjendamatu negatiivne mõju, millega tuleks kaalumisel arvestada, on kindlaks määratud RASi 114., 115. ja 132. lõigus ning see hõlmab turgu valitsema seisundi tekitamist/tugevdamist või ülevõimsuse loomist/suurendamist ebatõhusal turul, isegi kui turg ei ole üldiselt languses.

(190) Kooskõlas algatamisotsuses tehtud analüüsiga, mida komisjon siinse otsusega kinnitab, arvab komisjon, et abi ei tekita abisaaja jaoks asjaomase toote ega geograafilist turgu valitsevat seisundit ega tugevda seda ega tekita languses turul ülevõimsust. Komisjon leiab seetõttu, et abi ei avalda konkurentsile kuigi palju negatiivset mõju.

(191) Abi mõju kaubandusele on samuti piiratud, sest regionaalabi kohandatud ülemmäärast on kinni peetud ning meede ei kahjusta ühtekuuluvust ega põhjusta tegevuse mujale üleviimist.

(192) Kuna abi vastab kõigile miinimumnõuetele, sel ei ole selget negatiivset mõju ning siinse otsuse põhjendustes 190 ja 191 mainitud analüüs näitab, et selle negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele on piiratud, järeldab komisjon, et abi märgatav positiivne mõju Nitra maakonna regionaalarengule (eriti investeeringu mõju tööhõivele ja sissetulekutele, nagu mainitud algatamisotsuses) kaalub selgelt üles selle vähese negatiivse mõju.

6.5. **Läbipaistvus**

(193) Komisjon läbipaistvusteatise ([41]) jaotist II.2 arvestades peavad liikmesriigid tagama järgmise teabe avaldamise ülevaatlikul riigiabi veebisaidil riiklikul või piirkondlikul tasandil: heakskiidetud abikava või üksikabi andmiseks vastu võetud otsuse ja selle rakendussätete täistekst või link sellele, abi andva(te) asutus(t)e nimi, abisaajate nimed, konkreetsele abisaajale antava abi liik ja summa, abi andmise kuupäev, ettevõtte liik (VKE/suurettevõte), piirkond,

([40]) RASi 28. lõik.

([41]) Komisjoni teatis, millega muudetakse järgmisi komisjoni teatisi: ELi suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga, regionaalabi suunised aastateks 2014–2020 filmidele ja muudele audiovisuaalteostele antava riigiabi kohta, suunised riskifinantseerimisinvesteeringute edendamiseks antava riigiabi kohta ning suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta (ELT C 198, 27.6.2014, lk 30).

kus abisaaja asub (NUTS tasanditel) ja põhiline majandussektor, milles abisaaja tegutseb (NACE rühma tasandil). Selline teave tuleb avaldada pärast abi andmise otsuse tegemist vähemalt kümneks aastaks ja see peab olema üldsusele piiranguteta kättesaadav. Siin põhjenduses nimetatud teabe peavad liikmesriigid avaldama alates 1. juulist 2016.

(194) Algatamisotsuses märkis komisjon, et Slovakkia on lubanud järgida kõiki läbipaistvusteatise jaotises II.2 sätestatud läbipaistvusnõudeid.

7. **KOKKUVÕTE**

(195) Komisjon on jõudnud järeldusele, et Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o.-le antud investeeringuteks ettenähtud regionaalabi, millest on teada antud, vastab kõigile RAS 2014–2020s sätestatud tingimustele ja seetõttu käsitatakse seda ELTLi artikli 107 lõike 3 punkti a mõistes siseturuga kokkusobivana.

(196) Kuna Slovakkia ametiasutused nõustusid erandkorras loobuma ELTLi artikliga 342 ja määruse nr 1 ([42]) artikliga 3 neile antud õigustest ning lubasid kavandatud otsuse vastu võtta ja sellest ELTLi artikli 297 kohaselt teada anda inglise keeles, tuleb käesolev otsus vastu võtta inglise keeles,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Slovakkia kavandatav kuni 125 046 543 miljoni euro (jooksev väärtus) suurune riigiabi, mille osakaal on 9,13 % (brutotoetusekvivalent), Jaguar Land Rover s.r.o.-le on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c mõistes siseturuga kokkusobiv.

Seega võib seda anda.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Slovaki Vabariigile.

Brüssel, 4. oktoober 2018

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Margrethe VESTAGER

([42]) 15. aprilli 1958. aasta määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 17, 6.10.1958, lk 385/58).